

Sabiedrība par atklātību - DELNA

Krišjāņa Barona iela 7/9 dz. 13 Tālr. 7285585 Fakss 7285584 E-pasts TI@delna.lv www.delna.lv

**Projekta „Administratīvo resursu
izmantošanas novērošana pirms 2005. gada
pašvaldību vēlēšanām”**

STARPZIŅOJUMS

2005. gada 1. marts

**(Starpziņojumu sagatavoja Līga Stafecka un Pēteris
Timofejevs)**

Saturs	
Ventspils	3
Daugavpils	9
Liepāja	15
Valmiera	20
Rīga	22
Situācija ārpus novērošanas esošajās pašvaldībās	36
Administratīvo resursu izmantošana nacionālajā līmenī	38
Projekta aktivitātes	44

Ventspils

I Politiskās vides un situācijas raksturojums

2001. gada pašvaldību vēlēšanās no vienpadsmit Ventspils domes deputātu vietām pārliecinošu vairākumu – desmit vietas – ieguva politiskā organizācija „Latvijai un Ventspilij” (LV) un vienu vietu ieguva Latvijas Sociāldemokrātiskā strādnieku partija (LSDSP), kamēr pārējās divas Domē neieklejuvušās partijas – Tēvzemei un Brīvībai/LNNK (TB/LNNK) un „Latvijas ceļš” ieguva niecīgu balsu skaitu. Tādējādi LV kopš tās pirmā starta Ventspils pašvaldības vēlēšanās 1994. gadā, noturēja savu varas monopolu un par Ventspils pilsētas domes priekšsēdētāju ievēlēja Aivaru Lembergu, kurš Ventspils pašvaldību vada jau kopš 1988. gada (kad viņš tika ievēlēts par Ventspils tautas deputātu padomes izpildkomitejas priekšsēdētāju), ir saistīts ar valsts, pašvaldības īpašumā esošo un privāto tranzīta biznesa uzņēmumiem un vairākām skandalozām laikraksta „Diena” publikācijām.

Kā *Delnas* intervijās ar opozīcijas partiju pārstāvjiem viens no to bijušajiem līderiem raksturoja 2001. gada vēlēšanu kampaņu – tajā esot bijis daudz publisku apvainojumu un apmelojumu, kurus esot safabricējuši pašvaldības informācijas nodaļā strādājošie A. Lembergam lojālie partijas biedri. Tie izpaudušies pret viņiem vērsta „masīvā nomelnošanas kampaņā”, kas norisinājusies vietējā laikrakstā „Ventas balss” (skeptiskas piezīmes par „Ventspils balss” neatkarību un nekritisko attieksmi pret pilsētas mēru A. Lembergu un pašvaldības iestāžu darbību izteica ne tikai Ventspils opozīcijas partiju vadītāji, bet arī *Delnas* intervētie NVO pārstāvji). tika minēts gadījums, kad LV aktivisti esot ieradušies uz konkurējošās partijas tikšanos ar vēlētajiem un mēģinājuši izjaukt sapulces kārtību, uzdodot „apvainojošus jautājumus” runātājiem. Savukārt 2001. gada 22. janvārī aģentūra „Leta” ziņoja, ka LV oponējošās partijas - LC - iesniegtais saraksts Ventspils Vēlēšanu komisijā netika reģistrēts pirmajā piegājienā, jo dokumentu iesniegšanas pilnvarā esot bijusi kļūda. Tāpat LC pārstāvis Raitis Ziemeļis esot „Letas” žurnālistam atzinis, ka gan viņš, gan LC sarakstā startējošie mazie un vidējie uzņēmēji jau izjūtot spiedienu, lai arī nekonkretizēja no kā un kā tieši tas izpaužas. Galu galā tika reģistrēts gan LC, gan pirmajā reizē arī nepieņemtais LSDSP saraksts. Nekādi pārkāpumi netika reģistrēti 2001. gada 11. martā Ventspilī notikušajās vēlēšanās. Kopumā tika nodoti 14174 balsošanas biļeteni, no kuriem nederīgi tika atzīti 359 biļeteni (proti, 2,5%).

Aptaujātie opozīcijas politiķi un NVO pārstāvji 2001. gada vēlēšanas vērtēja neviennozīmīgi – tika minētas bažas, ka notikusī vēlēšanu balsu skaitīšana nav notikusi godīgi. Daži norādīja, ka 2001. gadā īsi pirms vēlēšanām un pat tās dienā esot notikusi vienreizējo Lieldienu pabalstu izmaksāšana, kas iespējams esot nosvērusi daudz maznodrošināto un pensionāru balsis par labu LV. Kā atzīmēja kāda opozīcijas partijas aktiviste, 2001. gadā pirms vēlēšanām izmaksātos pabalstus neviens neuztvēra kā pašvaldības ilgstošu praksi izmaksāt vienreizējos pabalstus uz Lieldienām, bet gan kā A. Lemberga paša „dāvanu”. Tikmēr kāds cits iztaujātais eksperts savukārt stāstīja par praksi izmaksāt pabalstu invalīdam vai pensionāram mājās tieši pēc vēlēšanas zīmes iemešanas ceļojošajā urnā. Jāatzīmē, ka arī šogad Lieldienu vienreizējie pabalsti tiks izmaksāti mazturīgajiem iedzīvotājiem ap vēlēšanu laiku (pabalstu piegāde mājās tiks organizēta un nodrošināta no 2005. gada 24. februāra līdz 10. martam, bet tie pensionāri un invalīdi, kuri nebūs saņēmuši pabalstu mājās līdz noteiktajam datumam, to varēs saņemt no 14. marta līdz š.g. 23. martam Sociālās aprūpes pārvaldes kasē), jo, kā telefonintervijā *Delnai* atzina Ventspils sociālās aprūpes pārvaldes vadītāja Sarmīte Valde, Ventspils pašvaldībā esot prakse izmaksāt ar svētkiem

saistītos vienreizējos pabalstus vismaz mēnesi iepriekš. Lai novērstu sakritību, ka vēlēšanas notiek tajā pašā laikā, kad pabalstu izmaksas „vajadzētu pārcelt vēlēšanas”.

Tāpat kā raksturīgu 2001. gada vēlēšanu kampaņas iezīmi intervētie opozīcijas politiķi minēja radīto bailu sajūtu cilvēkos, kas piedalījās vai gatavojās piedalīties vēlēšanās no opozīcijas sarakstiem. Tie pašvaldības uzņēmumos vai iestādēs strādājošie, kuri kandidēja no LC saraksta esot vai nu pazemināti amatā vai atlaisti, turpretī kāds vietējais mazais uzņēmējs, kas nostājies opozīcijā toreizējam mēram, esot „zaudējis kontraktus” – proti, pašvaldība esot lauzusi ar viņa firmu iepriekš noslēgto līgumu. Dažu informantu skatījumā augstiem domes darbiniekiem nemaz neesot izvēles – vai nu viņi iestājas vai atbalsta LV, vai arī viņi tiek atlaisti. Kā ironiski izteicās kāds opozīcijas aktīvistis: „Viss pilsētā notiek ar „Saimnieka” ziņu. Ja gribi kaut ko noorganizēt, tev jādabū „Saimnieka” atļauja. Mēs nedabūjam viņa atļauju pagājušajā reizē, jo negribējām ar viņu saskaņot sarakstu. Tādēļ viņš mums tā uzbruka” Līdzīgas atsauces un komentārus par pilsētas domes priekšsēdētāja A. Lemberga autoritāro vadības stilu puda arī vietējo NVO pārstāvji.

Tieši baidoties no izrēķināšanās, kas visbiežāk novedot pie darba zaudēšanas, vairāki agrākie opozīcijas partiju biedri un atbalstītāji nemaz negribot iesaistīties 2005. gada pašvaldību vēlēšanu kampaņā. Šādas atklātas vai slēptas draudu atmosfēras radīšana ir viens no tā saucamajiem koercīvā jeb spaidu resursa izmantošanas piemēriem, kas kopā ar iepriekš aprakstītajām aizdomām par Lieldienu pabalsta izmaksāšanas praksi pirms vēlēšanām un aizdomām par negodīgu vēlēšanu balsu skaitīšanu, rada nopietnas bažas par godīgu un brīvu vēlēšanu noturēšanu Ventspilī 2005. gada 12. martā un mazina uzticību pie varas esošo nolūkiem tādas iespējas nodrošināt.

Uz 2005. gada vēlēšanām ir pieteikti 6 saraksti un no tiem kopā startē 76 kandidāti, kas ir par diviem sarakstiem vairāk nekā iepriekšējās vēlēšanās, radot lielāku konkurenci ne tikai LV, bet arī partijām savstarpēji.

Tabula nr.1 – 2005. gada vēlēšanām pieteiktie saraksti Ventspilī

Saraksts	Darbojas Domē/ārpus Domes	Darbojas pozīcijā/opozīcijā
„Latvijai un Ventspilij” (LV)	Domē	Pozīcijā
Latvijas Sociāldemokrātiskā strādnieku partija (LSDSP)	Domē	Opozīcijā
Tautas saskaņas partija (TSP)	Ārpus	–
Tēvzemei un Brīvībai/LNNK (TB/LNNK)	Ārpus	–
Jaunais laiks (JL)	Ārpus	–
Latvijas Pirmā partija (LPP)	Ārpus	–

Kā jauni konkurenti ir nākuši klāt TSP, kura pēc vietējo politiķu domām mēģina veidot savu kampaņu uz krievvalodīgo elektorāta bāzes, bet JL un LPP ir nākuši klajā kā opozicionāri LV pašlaik pie varas esošajai elitei Ventspilī. 2005. gada 21. janvārī uzsākot reģistrēt sarakstus vēlēšanām, vietējā vēlēšanu komisija atgriezta iesniegtos TSP un LSDSP sarakstus ar motivāciju, ka nav noformēti pilnvarojuma dokumenti, kas ļautu partijām pārstāvjiem iesniegt vēlēšanu sarakstus

– tieši tas pats notika arī 2001. gadā, kad tika atgriezti LC un LSDSP saraksti tieši tāda paša iemesla dēļ.

Līdz šim skaļākais vēlēšanu kampaņas notikums bija saistīts ar A. Lemberga izteikumiem par jauniešu lomu Ventspils politikā – laikraksta „Ventas balss” 2005. gada 9. februāra numurā viņam žurnālists uzdod izteikti uzvedinošu jautājumu par mēra attieksmi pret jauniešu līdzdalību partiju sarakstos, uz kuru A. Lembergs pauž savu uzskatu, ka jauniešu dalība vēlēšanās kā deputātu kandidātiem ir nevēlama un pauž izbrīnu par JL, TSP un LPP pēkšņo parādīšanos uz Ventspils politiskās skatuves. Kā atbildes reakcija uz šo izteikumu 2005. gada 17. februārī tik rīkots JL jauniešu rīkots pikets pie Ventspils augstskolas laikā, kad A. Lembergam un viņa partija biedriem bija jāierodas uz tikšanos ar vēlētājiem.

Līdz ziņojuma sagatavošanas brīdim risinās gan JL, gan LV tikšanās ar vēlētājiem, kurās JL sevi pozicionē kā esošu opozīcijā LV, tomēr JL. saraksta līderis Ojārs Grīnbergs neizslēdz arī iespēju sadarboties ar Ventspils domē ievēlētajām partijām. Par pārējo partiju izteikumiem attiecībā uz tās konkurentiem vai iespējamajiem sadarbības partneriem nav ziņots.

II Administratīvo resursu izmantošanas gadījumi

Ventspils pašvaldības pie varas esošo politiķu novērošanā kā brīvprātīgie tika iesaistīti trīs Ventspils augstskolas studenti. Viņi veica vietējo masu mediju monitoringu – caurskatot laikrakstos publicētās ziņas, veicot gan telefonintervijas, gan padziļinātās intervijas ar opozīcijas partiju pārstāvjiem. Novērošanas darbs Ventspilī turpināsies līdz pat 12. martam.

Lai administratīvo resursu izmantošanas problēmai pievērstu politisko partiju uzmanību, *Delna* 2004. gada 30. novembrī rīkoja projekta prezentāciju, kuras laikā partiju pārstāvji tika iepazīstināti ar administratīvo resursu izmantošanas jēdziena skaidrojumu, projekta iecerēm, kā arī uzklautu partiju viedokli. No uzaicinātajām piecām partijām diskusijā piedalījās četru partiju – LV, LC, LSDSP un LPP - pārstāvji. 2005. gada 18. janvārī tika rīkotas īpašas tikšanās ar katru no ieinteresēto partiju pārstāvjiem atsevišķi, kuru laikā *Delna* informēja par projekta virzību un intervēja attiecīgo partijas pārstāvi par priekšvēlēšanu gaitu Ventspilī: kopumā notika tikšanās ar 3 dažādu opozīcijas partiju pārstāvjiem (kopumā 5 personas), ar dažiem no pārstāvjiem tika veiktas atkārtotas intervijas vēlāk projekta gaitā.

Lai projektā iesaistītu NVO un dalītos ekspertīzē par vietējiem politiskajiem procesiem, tika rīkota diskusija par administratīvo resursu izmantošanu 2004. gada 30. novembrī, kur piedalījās 10 Ventspils vietējo NVO pārstāvju. Vēlāk projekta gaitā atkārtotā tikšanās reizē tika rīkotas tikšanās un intervētas par stāvokli Ventspilī 8 NVO pārstāvji.

Lai arī tika lūgtas arī intervijas no vairākām domes amatpersonām, tās atteicās sniegt intervijas *Delnas* vietējiem novērotājiem. Vienā gadījumā novērotāja telefoniski tika savienota ar Organizatoriskās un informācijas nodaļas darbinieku, kurš tā arī nenosaucot savu vārdu un amatu puda viedokli, ka sniegt intervijas neesot viņu interesēs. Savukārt gadījumā, kad vietējā pētniece centās iegūt sev interesējošu informāciju, rakstot informācijas pieprasījumu, viņai tika atzvanīts un tika mēģināts noskaidrot izglītības iestādi, kuru viņa apmeklēja un citu personīgo informāciju. Tas tika pamatots ar nepieciešamību veidot informāciju pieprasījušo personu uzskaiti.

Konstatētie AR izmantošanas gadījumi Ventspilī

Partija	Konstatētie AR izmantošanas gadījumi	AR veids
LV	26.11.05 - gan <i>Delnas</i> pētniekiem zvanot partijas sekretāram Jurim Krilovam, gan Domes iedzīvotāju informācijas centram un iztaujājot par partijas biroja adresi, par tādu tiek uzdotas Ventspils Domes telpas (Jūras iela 36, Ventspilī), tāpat arī faksu tiek ieteikts sūtīt uz Domes faksa aparātu (3601118). Tāpat 2005. gada 8. februārī KNAB iesniegtajā paziņojumā par LV plānotajiem vēlēšanu izdevumiem kā partijas adrese tiek norādīta iepriekšminētā Domes adrese	Institucionālais resurss – tiek izmantotas pašvaldībai piederošās Domes ēkas partijas biroju funkcijām – gan faksa, gan telefona aparāts, iespējams arī sapulcēm
	21.02.05 – tiek pieņemts lēmums par Lieldienu vienreizējā pabalsta piešķiršanas kārtību, kura cita starpā nosaka, ka pabalstu mājās varēs saņemt laikposmā no 2005. gada 24. februāra līdz 10. martam (proti, pēdējā diena ir 2 dienas pirms vēlēšanām)	Institucionālais resurss – tiek pieņemts lēmums, kas nosaka pabalstu izmaksu mājās tieši pirms vēlēšanām, tādējādi vairojot partijas publicitāti
	26.02.05 – A. Lembergs pulksten 12:00 ar uzrunu atklāj izremontēto Ventspils bibliotēku. Vēlāk atklāšanas ceremonija tiek pārraidīta vietējā televīzijā. Jāatzīmē, ka 2004. gada 23. decembrī ēka tika nodota ekspluatācijā	Institucionālais un mediju resurss – tiek izmantota pilsētas domes priekšsēdētāja reprezentācijas funkcijas, lai vairotu savu publicitāti

III Secinājumi par pašreizējo situāciju

Ventspils gadījuma izpēte pašreizējā stadijā ļauj secināt, ka par spīti vēlēšanās paustajam plašajam atbalstam pie varas esošā partija nebauda pilnīgu pašvaldības iedzīvotāju uzticību un opozīcijas partijas cieņu. Tam pamatā ir ne tikai neskaidrie fakti ar A. Lemberga saistību ar pašvaldības tranzīta biznesu, bet arī iepriekšējā nelabvēlīgā vēlēšanu pieredze un politisko diskusiju un demokrātiskās politiskās konkurences trūkums Ventspilī. Tam pamatā savukārt ir masu mediju daudzveidības trūkums un radītā baiļu atmosfēra, kuru raksturo fakts, ka vairāki *Delnas* iztaujātie eksperti baidījās tikt minēti atklāti kā informācijas avoti, bīstoties no atlaišanas no darba vai citādas izrēķināšanās, kas sekotu no pašvaldības amatpersonām. To var definēt kā pie varas esošo politiku rīcībā esošā koercīvā resursa izmantošanu pret saviem oponentiem, proti, ar atklāti vai implicīti pausti draudiem, radīt baiļu atmosfēru politiskajos oponentos. Tāpat iedzīvotāju bailes uzsākt diskusijas par pašvaldības politiku vismaz daļēji var klasificēt kā koercīvo resursu izmantošanas sekas.

Iepriekš iztirzātie faktori – aizdomas par vēlētāju balsu negodīgu skaitīšanu iepriekšējās vēlēšanās, tā saucamo Lieldienu pabalstu izmaksāšana mazturīgajiem vēlētājiem īsi pirms vēlēšanām un baiļu atmosfēras radīšana, kas iet roku rokā ar mēģinājumiem apslāpēt politiskās diskusijas – rada nopietnas bažas un satraukumu par to, vai pašvaldību vēlēšanas Ventspilī 2005. gada 12. martā notiks godīgi un brīvi.

Fakts, ka pirms vēlēšanām tiek izmantoti institucionālie resursi – pie varas esošās partijas vajadzībām tiek izmantotas pašvaldības telpas, adrese, telefons un fakss, norāda cik lielā mērā LV ir saplūdusi ar pašvaldības administrāciju un pašvaldības ideju kā tādu Ventspilī. Tas ne tikai rada nevienlīdzīgus vēlēšanu cīņas apstākļus konkurentiem, kas ietekmē vietējo demokrātiju, bet arī norāda uz partijas aktīvistu izpratnes līmeni attiecībā uz tādu jautājumu kā pašvaldības resursu sabiedrisko iedabu, ko nevar piesavināties vienas partijas privātām vajadzībām.

LV būtu rekomendējams īrēt telpas partijas birojam, mēram neizmantojot sava amata reprezentācijas funkcijas pirms vēlēšanām un pašvaldībai piešķirt tā saucamos Lieldienas pabalstus tiešām pirms Lieldienām, nevis to izmaksu sākt jau 24. februārī, kas nozīmē, ka jāpārceļ ir nevis vēlēšanas, bet gan pabalstu izmaksas laiks. Tāpat būtu jāpārdomā kā veicināt sabiedrības uzticību domei, raisīt patiesi atklātas politiskas diskusijas un korekti atsaukties uz politiskajiem oponentiem, tādējādi neslāpējot debates un politisko konkurenci.

Daugavpils

I Politiskās vides un situācijas raksturojums

2001. gada vēlēšanās Daugavpilī piedalījās astoņas partijas, no tām tika ievēlētas četras: „Latgales gaisma” (LG) iegūstot visvairāk balsu (7 vietas), Daugavpils Pilsētas partija (DPP) un „Latvijas ceļš” (LC) kopējais saraksts (5 vietas), „Par cilvēktiesībām vienotā Latvijā” (PCTVL), kas ieguva divas vietas, un vienu vietu ieguva Latvijas Sociāldemokrātiskā strādnieku partija LSDSP. Ievēlētā dome uzsāka radikālas pārmaiņas pilsētā, veicot radikālu pašvaldības iestāžu un uzņēmumu vadītāju un atbildīgo darbinieku nomaiņu, tāpat par pašvaldības ņemtiem kredītiem tika īstenoti vairāki projekti. Šo un vairāku citu iemeslu – tai skaitā arī lielā pašvaldības parādu un nespējas pieņemt budžetu dēļ – 2003. gada 10. aprīlī ar balsu vairākumu Rihards Eigims tika atlaists no domes priekšsēdētāja amata. Deputātiem aizejot no LG un vēlāk sašķeloties PCTVL, Daugavpils domē parādījās pārstāvji jaunām politiskajām partijām – Latvijas Pirmajai partijai (LPP) un Tautas Saskaņas partija.

Uz 2005. gada vēlēšanām politiskā konkurence Daugavpilī ir ļoti sīva, jo vēlēšanās ir iesaistījušies četrpadsmit saraksti, kuros ir iekļauti 214 deputātu kandidāti. Domē pārstāvētās LG, LC, DPP, LPP, TSP un LSDSP kopā vien sastāda asu konkurenci - 6 partijas, kuras ir apvienojušās 5 sarakstos.

Tabula nr.2 – 2005. gada vēlēšanām pieteiktie saraksti Daugavpilī

Saraksts	Darbojas Domē/ārpus Domes	Darbojas pozīcijā/opozīcijā
Latgales Gaisma (LG)	Domē	Opozīcijā
Latvijas ceļš/Daugavpils pilsētas partija (LC/DPP)	Domē	Pozīcijā
Latvijas Pirmā partija (LPP)	Domē	Pozīcijā
Tautas Saskaņas partija (TSP)	Domē	Pozīcijā
Latvijas Sociāldemokrātiskā strādnieku partija (LSDSP)	Domē	Pozīcijā
Darba partija (DP)	Ārpus	–
Tautas partija (TP)	Ārpus	–
Par cilvēktiesībām vienotā Latvijā (PCTVL)	Ārpus	–
Jaunais Centrs (JC)	Ārpus	–
Tēvzemei un Brīvībai LNNK/ Jaunais laiks (TB/LNNK/JL)	Ārpus	–
Zaļo un Zemnieku savienība (ZZS)	Ārpus	–
Politiski patriotiskā organizācija „DZIMTENE”	Ārpus	–
Savienība Latgales Sirds (SLS)	Ārpus	–
„Mūsu Latvijai” (ML)	Ārpus	–

Vērtējot partiju savstarpējo pozicionēšanos var secināt, ka 2003. gada pavasarī notikuši mēra nomaiņa, ir polarizējusi domē pārstāvētās partijas – arī vēlētāji ir sašķelti un pastāv divas nosacītas „nometnes” – tie, kuri atbalsta pašreiz pie varas esošos spēkus – LC, DPP, LPP, TSP, LSDSP no vienas puses, un tie, kuri iestājas par LG un tās līderi Rihardu Eigimu. Domes pozīcijā pārstāvēto partiju darbs ir salīdzinoši konsolidēts, jo galvenais mērķis, runājot ar kāda informanta, kas ir pozīcijā pārstāvētās partijas augsti stāvošs funkcionārs, vārdiem ir „nepielaist atkal pie varas Eigimu”. Kā atzīmēja neatkarīgi eksperti, tad savukārt R. Eigimam šīs vēlēšanas ir „pēdējā iespēja”

– vai nu viņš ar agresīvas aģitācijas kampaņas palīdzību tiek ievēlēts un atgūst varas pozīcijas, vai arī tās zaudē uz ilgu laika periodu.

Starp šiem blokiem pastāv naidīgas attiecības, kuras neparedz nekādu kompromisu veidošanu attiecībā uz domes rīcībpolitikām, bieži vien LG pārstāvētie deputāti nemaz nepiedalās Domes komisiju darbībā, acīmredzot uzskatot līdzdalību par bezjēdzīgu. Tomēr pozīcijā esošo partiju skaits (pavisam 5) rada plurālistisku koalīciju (neformalizēta koalīcijas līgumā), kurā iesaistītie dalībnieki viens otru kontrolē. Neviena partija koalīcijas iekšienē neveido pārliecinošu vairākumu, tāpēc, kā atzīmē pozīcijas deputāti, atšķirīgās un bieži konkurējošās politiskās intereses, lai tās tiktu iedzīvinātas konkrētās rīcībpolitikās, tiek saskaņotas diskusijās. Tādējādi tieši koalīcijas partneru skaits un daudzveidīgums neļauj kādam politiskajam spēkam izmantot pašvaldības administratīvos resursus, lai nodrošinātu savu pārvēlēšanu.

Kampaņa, saskaņā ar *Delnas* vietējo pētnieku sniegtajām ziņām, balstās lielākoties uz politisko reklāmu masu medijos un tā tikko esot sākusies. Nereti aptaujātie informanti situāciju vērtēja kā „ļoti klusu”. Tomēr tanī pašā laikā tiek izvēsta savdabīga nomelnošanas kampaņa: anonīmos preses izdevumos tiek pausta kritika un apvainojumi vai nu LPP, vai arī LG. Šie izdevumi tiek piegādāti gandrīz katram Daugavpils iedzīvotājiem (*Delnas* rīcībā ir nonākuši divi šāda veida izdevumi – „Naša pravda” un „Slovo i ģelo” – nevienai no tām nav minēti izdevēji). Arī neatkarīgie eksperti atzīmēja, ka nozīmīgākais kampaņas instruments priekšvēlēšanu cīņā ir masu mediji, kuri kalpojot kā „masu manipulācijas līdzekļi”, jo neveicina veselīgu politisko diskusiju, bet tendenciozi atspoguļojot noteiktu politisko partiju darbību. Kā R. Eigimam draudzīgu avīzi informanti identificēja laikrakstu „Dinaburg segodnja”, kamēr savukārt pārējie laikraksti („Million”, Naša gazeta”, „Seiļčas” un „Latgales laiks”) ieņem vai nu neitrālu lomu, vai arī ir opozīcijā R. Eigimam.

Kā ziņoja *Delnas* vietējie novērotāji, strīdus izraisīja tieši LG aktivitātes pirms 2004. gada Ziemassvētkiem – partijas aktivisti izdalīja skolās un publiskos pasākumos konfekšu kastes, uz kuras no vienas puses bija R. Eigima fotoportrets un no otras puses LG partijas simbolika un svētku novēlējums. Lai arī par to tika ziņots gan vietējā, gan nacionālajā presē, gan arī materiāli par to tika iesūtīti KNAB, tomēr nekādas reakcijas no varas iestāžu puses nebija. Saskaņā ar vietējiem novērotājiem, R. Eigims esot skaidrojies, ka konfekšu kārbu izgatavošana un izplatīšana esot viņa paša personīgie izdevumi un nav jāuztver kā politiskas partijas priekšvēlēšanu kampaņas sastāvdaļa. Vairāki R. Eigimam konkurējošo partiju pārstāvji šo gadījumu atzīmēja kā tādu, kas radījis negodīguma atmosfēru Daugavpils pilsētas priekšvēlēšanu kampaņas norisē. Līdzīgus komentārus izpelnījās arī anonīmo avīžu izdošana un izplatīšana, jo tās gan vietējo novērotāju, gan politiķu izpratnē satur vienīgi apmelojošu informāciju, kuras mērķis ir diskreditēt pārējos kampaņas konkurentus. Tāpat pēc vairāku informantu un novērotāju liecībām, izglītojošo iestāžu darbiniekiem esot dalīti ar LG un R. Eigima fotogrāfiju apdrukāti kalendāri un plakāti, lai arī likuma „Par priekšvēlēšanu aģitāciju pirms pašvaldību vēlēšanām” 20. panta 1.daļa stingri noliedz aģitācijas materiālu izplatīšanu pašvaldības iestādēs, tai skaitā arī skolās. Tas, ka viens no galvenajiem mēra kandidātiem Daugavpilī izmanto ētiski un juridiski apšaubāmus priekšvēlēšanu kampaņas paņēmienus, liek apšaubīt vēlēšanu kampaņas godīgumu kā tādu.

Atbilstoši Daugavpils Universitātes Sociālo Pētījumu institūta 2004. gada decembrī veiktās aptaujas rezultātiem Daugavpils sabiedriskā doma arī ir polarizējusies – tie, kas vērtē pozitīvi pašreizējās Daugavpils pilsētas domes priekšsēdētājas Ritas Strodes darbību, savukārt vērtē negatīvi LG pārstāvju – Līviju Jankovsku (-22), Dzintru Nikolajenko (-20) un Riharda Eigima (-17) –

darbību. Arī projekta gaitā aptaujāto viedoklis reti kad bija neitrāls – pārsvarā viņiem bija skaidras savas politiskās simpātijas. Turklāt bieži izskanēja negatīvas piezīmes par vietējo politisko eliti kopumā – gan par LG, gan par pašlaik pie varas esošo pozīcijas partiju pārstāvjiem. Par spīti tam vietējie politiskās situācijas eksperti neprognozēja veiksmi domē neievēlētām partijām, noraidot protesta balsojuma popularitāti. Tas savukārt var liecināt par vilšanos vietējā politikā vispār. Šo pieņēmumu apstiprina arī tendence, kas iezīmējās diskusijās ar vietējo nevalstisko organizāciju pārstāvjiem, kuriem lielākajai daļai ir sadarbība vai citāda saistība ar pašvaldību. NVO pārstāvji lielākoties bija ciniski noskaņoti par vietējo pašvaldības politiku un skeptiski ne tikai pret priekšvēlēšanu kampaņu aktivitātēm, bet arī par iespēju kontrolēt pie varas esošos politiķus un viņu priekšvēlēšanu solījumu izpildi.

II Administratīvo resursu izmantošanas gadījumi

Daugavpils pašvaldības pie varas esošo politiķu novērošanā kā brīvprātīgie tika iesaistīti seši studenti. Viņi veica vietējo masu mediju monitoringu – caurskatot laikrakstos publicētās ziņas, veicot gan telefonintervijas, gan padziļinātās intervijas ar administratīvo resursu izmantošanas gadījumos iesaistītajām personām. Novērošanas darbs Daugavpilī turpināsies līdz pat 12. martam.

Lai administratīvo resursu izmantošanas problēmai pievērstu politisko partiju uzmanību, *Delna* 2004. gada 30. novembrī rīkoja projekta prezentāciju, kuras laikā partiju pārstāvji tika iepazīstināti ar administratīvo resursu izmantošanas jēdziena skaidrojumu, projekta iecerēm, kā arī uzklusītu partiju viedokli. No uzaicinātajām sešām partijām diskusijā piedalījās tikai LC, LPP un TSP. 2005. gada 25. un 26. janvārī tika rīkotas īpašas tikšanās ar katru no ieinteresēto partiju pārstāvjiem atsevišķi, kuru laikā *Delna* informēja par projekta virzību un intervēja attiecīgo partijas pārstāvi par priekšvēlēšanu gaitu Daugavpilī: kopumā notika tikšanās ar LC/DPP, TSP, LSDSP, TB/LNNK/JL un LPP pārstāvjiem. Ar LG, LPP un TSP pārstāvjiem tika veiktas īpašas intervijas vēlāk projekta gaitā.

Lai projektā iesaistītu NVO un dalītos ekspertīzē par vietējiem politiskajiem procesiem, tika rīkota diskusija par administratīvo resursu izmantošanu 2005. gada 26. janvārī, kur piedalījās 14 Daugavpils vietējo NVO pārstāvju. Vēlāk projekta gaitā tika intervēti arī 2 NVO pārstāvji un Daugavpils Universitātes sociālo zinātņu pasniedzējs.

Tika veiktas intervijas arī ar domes pārstāvjiem: ar 2 Domes Preses dienesta darbiniecēm, Sociālās palīdzības dienesta augstu amatpersonu un Domes Finanšu nodaļas augstu amatpersonu.

Konstatētie AR izmantošanas gadījumi Daugavpilī

Partija	Konstatētie AR izmantošanas gadījumi	AR veids
LC/DPP	14.01.05 - reklāmas klipa filmēšana Daugavpils Poļu bērnudārzā (vairāk - skatīt attēlu nr.1)	Institucionālais resurss - Domes priekšsēdētāja izmanto sava klipa filmēšanai sev padotu iestādi (vairāk - skatīt attēlu nr.1)

	15.01.05 - sporta veterāna sveikšana, kurā piedalās R. Strode, pasniedzot godrakstus un dāvanas, Daugavpils Sporta kluba ikgadējā pasākumā kultūras namā „Forštade”, avīzē „Naša Gazeta” parādās R. Strodes fotogrāfija	Institucionālais un mediju resurss - Domes priekšsēdētāja izmanto savu statusu, lai vairotu savu publicitāti pirms vēlēšanām
	21.01.05 - R. Strode atklāja pabeigto Daugavpils autostaciju – avīzē „Naša Gazeta” parādās 2 fotogrāfijas ar Ritu Strodi atklāšanā pārgriežot lentu un runājot ar pensionāri	Institucionālais un mediju resurss - Domes priekšsēdētāja izmanto savu statusu, lai vairotu savu publicitāti pirms vēlēšanām
LPP	07.-13.02.05 - Daugavpils sporta federācija kopā ar Daugavpils Izglītības pārvaldi rīko minifutbola turnīru „Ādas bumba”, kurā izvietota LPP reklāma - plakāti. Rezultātā tiek izmantota pašvaldības skola un inventārs, ko sagādā Izglītības pārvalde, pasākumam, kurš izvērsas par LPP reklāmu.	Institucionālais resurss - tiek izmantots pašvaldības īpašums, lai rīkotu pasākumu, kurš galu galā izrādās LPP reklāma, jo tajā piedalās LPP vietējais līderis un Domes deputāts Vladislavs Drīksne un tiek izvietota LPP reklāma (ko darīt pašvaldības iestādes – tai skaitā skolās, ir aizliegts saskaņā ar Likuma „Par priekšvēlēšanu aģitācijā pirms pašvaldību vēlēšanām” 20. panta 1. daļu.
TP	22.02.05 - Delnas vietējā pētniece zvana uz Daugavpils domes informācijas biroju, lai noskaidrotu TP kontaktus (telefons un adrese), viņai iesaka griezties pie Daugavpils rajona padomes priekšsēdētāja Arvīda Kucina (vietējais TP līderis), sniedzot novērotājam A. Kucina darba vietas kontaktus un vietējās TP aktīvistes Sarmītes Teivānes, kura savukārt iesaka novērotājam griezties pie Daugavpils Mūzikas vidusskolas direktora Aivara Broka, sniedzot gan viņa darba vietas adresi, gan telefona numuru. Tāpat 24.02.05 <i>Delnas</i> pētnieks zvana uz TP centrālo biroju, lai noskaidrotu Daugavpils vietējās nodaļas kontaktus – birojā iesaka griezties pie S. Teivānes, kura apstiprina, ka partijai nav sava biroja un TP sapulces tiek rīkotas „pēc rotācijas principa” pie kāda no aktīvistiem.	Institucionālais resurss - tiek izmantoti Daugavpils padomes rajona priekšsēdētāja un Daugavpils Mūzikas vidusskolas direktora darba kontakti.

Gadījuma apraksts: Institucionālā resursa izmantošana Daugavpilī

Zemāk aprakstītais gadījums par reklāmas klipa filmēšanas LC vajadzībām pašvaldībai piederošā bērnodārzā ir klasisks institucionālā resursa izmantošanas gadījums. Tam pamatā ir fakts, ka šādi pie varas esošā politikē ietaupīja naudu, kas citādi būtu jātērē īpaši pūloties meklēt bērnus aktierus ar sludinājuma palīdzību un pēc tam viņu atalgošanai. Institucionālā resursa izmantošana izpaužas kā pašvaldības pakļautībā esošas iestādes (bērnodārzs) izmantošana savas priekšvēlēšanu kampaņas vajadzībām. Tāpat arī, ņemot vērā, ka filmēšana notika darba dienas sākumā, R. Strode izmantoja arī savu darba laiku privātām un ar kampaņu saistītām aktivitātēm, ko neparedz viņas darba pienākumi.

Attēls nr. 1 – Reklāmas klipa filmēšana bērnodārzā

2005. gada 20. janvārī avīze „Naša gazeta” ziņoja par 14. janvāra rītā ap pulksten 10:00-12:00 Daugavpils poļu bērnodārzā notikušo LC reklāmas filmēšanu. *Delnas* reģionālā novērotāja šo gadījumu pamanīja veicot iknedēļas masu mediju monitoringu. Vēlāk tiekoties ar bērnodārza vadītāju Ēriku Rinkēviču, novērotāja uzzināja, ka filmēšanā piedalījušies aptuveni 15 bērnodārza audzēkņi: Daugavpils pilsētas domes priekšsēdētāja Rita Strode esot spēlējusies ar bērniem un operatori to tikmēr filmējuši. Jautājot kas par iemeslu šādai īpašai labvēlībai pret R. Strodes vēlmi filmēties kopā ar bērniem, bērnodārza direktore norādīja, ka viņasprāt R. Strode esot lieliska pašvaldības politikē, turklāt, kāpēc gan viņai vajadzētu to aizliegt – galu galā R. Strode taču esot pilsētas galva. Ē. Rinkēviča esot iepriekš par filmēšanas nodomu paziņojusi ar bērnu vecākiem, kuri pret to neesot cēlušies nekādus iebildumus.

Tāpat arī pārējās situācijas ir tipiski administratīvā resursa izmantošanas gadījumi, no kuriem vispopulārākais ir reprezentācijas funkciju veikšana un tādējādi radītā publicitāte – tai ir salīdzinoši mazākas izmaksas nekā, to nevar klasificēt kā tiešu partijas reklāmu, tāpēc tās izmaksas nav jādeklarē kā partijas priekšvēlēšanu kampaņas izdevumi. Tomēr tieši pašvaldības amatpersonas statuss un tā izmantošana rada priekšrocības attiecībā pret pie varas neesošajiem konkurentiem, kuriem nav iespējas nonākt masu mediju ziņās, veicot sava darba tiešos pienākumus.

III Secinājumi par pašreizējo situāciju

Izpētes gaitā var secināt, ka administratīvo resursu izmantošana Daugavpilī līdz šim nav bijusi īpaši aktuāla, lai arī līdz šim ir fiksēti seši gadījumi, kas gan nenozīmē, ka administratīvo resursu izmantošana Daugavpilī nav notikusi – iespējams kādu metodoloģisku apsvērumu vai informācijas trūkuma dēļ nav reģistrēti citi administratīvie resursu izmantošanas gadījumi. Tomēr fiksētie gadījumi ļauj secināt, ka visizplatītākais ir institucionālais resurss - proti, kad pie varas esoša partija vai politiķis izmanto priekšrocības, ko tam sniedz atrašanās noteiktā amatā.

Daugavpils pilsētas domes priekšsēdētājas R. Strodes piedalīšanās publiskos pasākumos, kuros viņa pilda sava amata reprezentācijas funkcijas, rada pamatu nevienlīdzīgai piekļuvei masu medijiem – proti, viņa parādās laikrakstu ziņu reportāžās, veicot tiešos sava amata pienākumus. Tādas iespējas nav dotas citiem domes deputātiem nemaz nerunājot par partijām, kuras Domē šobrīd nav ievēlētas.

Organizējot partijas priekšvēlēšanu kampaņu nebūtu ētiski un godīgi pret citiem oponentiem izmantot amata sniegtās priekšrocības: uz publiskiem pasākumiem būtu jāsūta vai nu atbildīgā departamenta vadītājs vai pašvaldības izpilddirektors (ar nosacījumu, ka šinī pozīcijā nav kāds cits partijas pārstāvis), sava amata statusu un prestižu nevar uzskatīt par savas kampaņas balstu, bet gan par pienākumu, kurš ir jāveic ar augstu godaprātu – ja ir nepieciešamība veicināt sabiedrības iesaisti lēmumu pieņemšanā un atgriezenisko saiti ar iedzīvotājiem, tad šāda politika ir jāplāno ilgtermiņā un jāizmanto citas metodes, nevis privāti apmaksāts raidlaiks privātā radiostacijā. Tāpat nav ētiski izmantot savā padotībā esošas iestādes un to telpas savas kampaņas aktivitātēm – vai nu tās ir videoklipa filmēšana, vai arī minifutbola turnīra organizēšana. Kā neētisku būtu uzskatāma arī prakse, kad kā kādas partijas kontakti tiek uzdoti partijas aktīvista darba vietas adrese vai telefons, īpaši, ja darba vieta ir pašvaldības iestāde, jo tas rada neizpratni par pašvaldības un partijas robežām, kā arī rada bažas par nelietderīgu pašvaldības resursu izmantošanu. Ja partijai nav sava biroja būtu vēlams norādīt aktīvista privāto mobilā tālruņa numuru, elektronisko pasta adresi vai mājas adresi.

Liepāja

I Politiskās vides un situācijas raksturojums

2001. gada pašvaldību vēlēšanās Liepājā kopumā piedalījās astoņi saraksti, no kuriem tikai divi neguva nekādu pārstāvniecību. Domē tika ievēlēti deviņi pārstāvji no tā saucamā Apvienotā saraksta, kurā ietilpa Kristīgi Demokrātiskā savienība (KDS), „Latvijas ceļš” (LC) un Tautas partijas (TP), divas vietas ieguva Latvijas Sociāldemokrātiskā strādnieku partija (LSDSP), bet pa vienam pārstāvim Domē ieguva apvienība „Tēvzemei un Brīvībai/LNNK” (TB/LNNK), politisko organizāciju apvienība „Par cilvēktiesībām vienotā Latvijā” (PCTVL), apvienība „Liepājas attīstībai” (LA) un Latvijas Demokrātiskās partijas un Latvijas Zemnieku savienības kopējais saraksts (LDPS/LZS).

Līdzšinējo politisko situāciju var raksturot kā izdevīgu Apvienotajam sarakstam (kurš sastāvēja no trīs dažādu partiju pārstāvjiem) un konkrēti tieši TP, jo KDS un LC ietekme pēc novērotāju un vietējo ekspertu domām mazinājās. Turklāt Apvienotā saraksta pozīcijas stiprināja arī vājā un sašķeltā opozīcija, kas sastāv no četrām dažādu sarakstu pārstāvjiem. Tādēļ Apvienotajam sarakstam bija izdevība kontrolēt Liepājas domes darbību un ievēlēt ar lielu balsu vairākumu par Domes pilsētas priekšsēdētāju vietējo uzņēmēju Uldi Sesku. Viņš tika arī minēts kā iespējamais mēra kandidāts un TP saraksta līderis 2005. gada vēlēšanās, jo LC un KDS bija zaudējis iepriekšējo ietekmi.

Tomēr 2004. gada beigās kļuva zināms, ka U. Sesks negrasās startēt vēlēšanās ne no vienas nacionālā mēroga partijas – atsakot arī savai ilggadējai sadarbības partnerei TP. Intervijās ar vietējiem NVO pārstāvjiem tika izteikta doma, ka U. Sesks vēlēties palikt neatkarīgs no nacionālajām partijām, lai viņam nebūtu jāpakļaujas Rīgā rezidējošo partiju līderu interesēm un jāsaistās ar vietējā sabiedrības uzticību zaudējušām politiskajām partijām. Tāpēc 2004. gada 26. novembrī U. Sesks pašvaldības telpās rīkotā preses konferencē paziņoja par jaunas – Liepājas partijas (LP) dibināšanas nodomiem, kas pēc tam tika atspoguļota Domes priekšsēdētāja preses sekretāres sagatavotajā paziņojumā preseī, tādējādi neoficiāli atklājot priekšvēlēšanu cīņu un vienlaicīgi izmantojot savā pakļautībā esošo pašvaldības administratīvo resursu jaundibināmās partijas vajadzībām.

Tabula nr.3 – 2005. gada vēlēšanās pieteiktie saraksti Liepājā

Saraksts	Darbojas Domē/ārpus Domes	Darbojas pozīcijā/opozīcijā
Tautas saskaņas partija (TSP)	Ārpus	–
Liepājas partija (LP)	Domē	Pozīcijā
Tēvzemei un Brīvībai/LNNK (TB/LNNK)	Domē	Opozīcijā
Par cilvēktiesībām vienotā Latvijā (PCTVL)	Ārpus	–
„Liepājas attīstība” (LA)	Domē	
Nacionālā spēka savienība (NSS)	Ārpus	–
Latvijas Pirmā partija (LPP)	Ārpus	–
Jaunais laiks (JL)	Ārpus	–
Latvijas Sociāldemokrātiskā strādnieku partija (LSDSP)	Domē	Opozīcijā
Tautas partija (TP)	Domē	Pozīcijā
Latvijas ceļš (LC)	Domē	Pozīcijā

Zaļo un Zemnieku savienība (ZZS)	Domē	Opozīcijā
Jaunais Centrs (JC)	Domē	Opozīcijā
„Mūsu Latvijai” (ML)	Ārpus	–

2005. gada pašvaldību vēlēšanās pieteikto sarakstu daudzums liecina par salīdzinoši lielāku politisko konkurenci nekā 2001. gada vēlēšanas – kopumā ir iesniegti 14 saraksti, kuros kopā startēs 206 kandidāti. Kā apliecināja aptaujātie eksperti arī vietējo uzņēmēju kopiena vairs nav saliedējusies tikai ap Apvienotā saraksta pamatā esošajām partijām. Kā partijas, kurās esot stipra uzņēmēju pārstāvniecība vai kurām ir izteikts uzņēmēju atbalsts un kurām tiek prognozēts atbalsts vēlēšanās, tika minētas TP, LP un JL. Pēdējais gan tiek saistīts ar tā mēra kandidātu – Uldi Ivaru Gravu, kurš ir maz pazīstams vietējā sabiedrībā un tiek uzlūkots kā ienācējs. Daži intervētie eksperti pieļāva, ka tas var samazināt JL popularitāti. Mazāks atbalsts tiek prognozēts TB/LNNK, LSDSP un TSP. Tomēr nekādi socioloģisko aptauju dati nebija pieejami, lai varētu spriest par iedzīvotāju politisko noskaņojumu un partiju popularitāti.

Vēlēšanu cīņa līdz šim tiek vērtēta kā salīdzinoši „klusā un mierīga”. Nekādu skaļu vēlēšanu pasākumu uz ziņojuma tapšanas brīdi nebija notikuši. Kā norādīja kāda labējas partijas aktīvistē – sarakstu tapšana Liepājā ir bijusi caurvīta ar iekšējām intrigām, partijās pārstāvētajiem uzņēmējiem cīnoties par kārtas numuru sarakstā, tomēr nekādi publiski ekscesi nav novēroti.

Attēls nr.2 – Piemērs komplimentāriem jautājumiem intervijā

(No Kurzemes vārds – 23.12.2004)

- „Vai šo divu gadu laikā jūti, ka Attīstības pārvalde būtu paveikusi kaut ko, kas tiešām noder liepājniekiem, pilsētas attīstībai?”
- „Atgriezoties pie mūsu sarunas sākuma – no kurienes izveidojās tāda interese par vides jautājumiem, varbūt no bērniības, varbūt gribēji kļūt zoologs, pētīt dzīvo dabu?”
- „Redzams, ka savas dzīves posmos esi bijis izteikts līderis – sektora vadītājs, nodaļas vadītājs, tagad jau pārvaldes vadītājs. Vai jau agri pamanīji sevī tādas līdera dotības, piemēram, skolā?”
- „Darba tev pietiek, droši vien arī stresa. Kā tu relaksēties, vai atliek brīvais laiks sev un ģimenei?”

Kopumā Liepājā ir divi lieli laikraksti latviešu valodā – „Kursas laiks” un „Kurzemes vārds”, kurus aptaujātie vērtēja kā neatkarīgus un „pozitīvi konkurējošus”, tomēr daži kreisās opozīcijas partiju pārstāvji atzīmēja, ka „Kurzemes vārds” esot „pozitīvāk noskaņots pret Seska partiju” par pamatu minot 2004. gada 23. decembra interviju ar Liepājas pilsētas pašvaldības darbinieku Gunāru Ansiņu „Labprātīgi padevies Liepājas vilinājumam”, kas tolaik jau bija iestājies LP, bet nebija nominēts kā deputāta kandidāts. Lai arī konkrētā intervija tiešām ir uzkrītoši pozitīva un žurnāliste uzdod uzvedinošus un nereti komplimentārus jautājumus (skatīt attēlu nr.2), tomēr caurskatot „Kurzemes vārda” februāra mēneša numurus laika posmā no 1. februāra līdz 25. februārim tika atrasti 13 raksti, kuros ir pieminēts U. Seska vārds. Izvērtējot rakstus pēc to attieksmes pret U. Sesku, netika konstatēta īpaši pozitīvs vērtējums (U. Sesks tika minēts kontekstā ar vēlēšanu cīņu līdzās citu partiju kandidātiem (2 reizes), komentējot pilsētas pašvaldības darbību (4 reizes) vai tika atspoguļota viņa piedalīšanās publiskos pasākumos (4 reizes) vai arī viņa vārds tika minēts komentāros (2 reizes).pret pašreizējo pilsētas galvu). Tāpat Liepājā darbojas vietējā televīzija

(„Dzintare”), kura ir neatkarīga no pašvaldības un divas privātās radio stacijas – „Rietumu radio” un radio „Liepāja”. Minētos masu medijus var raksturot kā brīvus un neatkarīgus.

Aptaujājot vietējo NVO pārstāvjus netika konstatētas sūdzības par politisko procesu un īpaši priekšvēlēšanu kampaņu Liepājā, tāpat arī tika pausts viedoklis, ka NVO ir izveidojusies pozitīva sadarbība ar pašvaldību. Lai arī atsevišķi aptaujātie eksperti pauda zināmu skepsi pret vietējo politiku, par iemeslu minot vietējo uzņēmēju interešu īstenošanu pašvaldības politikā un neskaidro situāciju siltumenerģijas sektorā Liepājā. Tika atzīmēta arī vienprātība un saskaņotība kādā domes deputāti pieņemot lēmumus – kā izteicās kāda aptaujātā kreisās opozīcijas partijas pārstāve: „Mums jau tādas īstas opozīcijas nemaz nav! Visi ceļ rokas apbrīnojamā vienprātībā!” Tomēr kā vietējo politiku destabilizējošs faktors tika uzsvērts lielais nepilsoņu skaits (pēc Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes iedzīvotāju reģistra datiem uz 01.01.2005 Liepājā ir 32,6% nepilsoņu), kā arī fakts, ka pilsētā darbojas gan krievvalodīgo, gan latviešu nacionālradikālās politiskās organizācijas, kurām gan esot salīdzinoši maza ietekme uz plašākām iedzīvotāju masām.

II Administratīvo resursu izmantošanas gadījumi

Liepājas pašvaldības novērošanā kā brīvprātīgās tika iesaistītas 3 novērotājas. Viņas veica vietējo masu mediju monitoringu – caurskatot laikrakstos publicētās ziņas, veicot gan telefonintervijas, gan padziļinātās intervijas ar pašvaldības darbiniekiem. Novērošanas darbs Liepājā turpināsies līdz pat 12. martam.

Ar mērķi pievērst vietējo politisko partiju uzmanību administratīvo resursu izmantošanas problēmai, *Delna* 2004. gada 1. decembrī rīkoja projekta prezentāciju, kuras laikā partiju pārstāvji tika iepazīstināti ar administratīvo resursu izmantošanas projektu un tika uzklausīts partiju viedoklis. Diskusijā piedalījās astoņi pārstāvji piecām dažādām partijām un divi domes darbinieki. 2005. gada 19. janvārī tika rīkotas īpašas tikšanās ar katru no ieinteresēto partiju pārstāvjiem atsevišķi, kuru laikā *Delna* informēja par projekta virzību un intervēja attiecīgo partijas pārstāvi par priekšvēlēšanu gaitu Liepājā: notika tikšanās ar TSP, LSDSP, TB/LNNK un JL pārstāvjiem. Tāpat projekta gaitā vēlāk tika intervēti TB/LNNK un LSDSP pārstāvji.

Lai projektā iesaistītu NVO un dalītos ekspertīzē par vietējiem politiskajiem procesiem, tika rīkota diskusija par administratīvo resursu izmantošanu 2004. gada 1. decembrī, kur piedalījās 8 Liepājas vietējo NVO pārstāvju un 3 domes darbinieki. Vēlāk projekta gaitā tika intervēti arī 6 NVO pārstāvji.

Tika veiktas intervijas arī ar domes darbiniekiem: ar 1 Domes Sabiedrisko attiecību nodaļas un 1 Saimniecības nodaļas darbinieku, kamēr Liepājas domes preses sekretāre neatbildēja ne uz vietējās novērotājas telefona zvaniem, ne arī uz viņas pa elektronisko pastu sūtītajiem jautājumiem.

Konstatētie AR izmantošanas gadījumi Liepājā

Partija	Konstatētie AR izmantošanas gadījumi	AR veids
LP	26.11.04 – Liepājas domes priekšsēdētāja U. Seska paustais paziņojums regulārajā pašvaldības rīkotajā preses konferencē, tāpat arī vēlāk par to domes preses sekretāre Lelde Vīksne uzraksta paziņojumu presei, kas tiek publicētas arī domes portālā www.liepaja.lv	Institucionālais un mediju resurss – (1) tiek izmantota regulāra pašvaldības preses konference, lai paziņotu sabiedrībai par privātu U. Seska nodomu veidot jaunu partiju; (2) tiek izmantots domes preses sekretāres darbaspēks, lai paziņotu par nodomu; (3) tiek izmantots domes portāls nodoma publiskošanai
	13.02.05 – Domes preses sekretāres Leldes Vīksnes rakstītā paziņojumā presē tiek pausts Liepājas domes priekšsēdētāja U. Seska sašutums par Liepājas pašvaldības Komunālās pārvaldes lēno reakciju par tikko uzsnigušo sniegu. Paziņojumā tiek iesprausts 50 vārdus garš U. Seska sašutuma pilns citāts (no 171 vārda kopumā). 14.02.05 – šis paziņojums tiek arī ievietots domes portālā www.liepaja.lv	Institucionālais un mediju resurss – (1) tiek izmantots domes preses sekretāres darbaspēks, lai paziņotu par neko citu kā U. Seska sašutumu un tā motivētajiem rīkojumiem; (2) tiek izmantots domes portāls U. Seska sašutuma publiskošanu

III Secinājumi par pašreizējo situāciju

Liepājas gadījums izceļas ar salīdzinoši pozitīviem rezultātiem – tajā ir konstatēti tikai divi maznozīmīgi, tomēr klasiski administratīvā resursa izmantošana gadījumi, no kuriem viens notika 2004. gada beigās. Tomēr tas nenozīmē, ka administratīvie resursi nav tikuši izmantoti – pastāv iespēja, ka metodoloģisku apsvērumu dēļ vai informācijas trūkuma dēļ tie nav fiksēti. Tāpat jāatzīmē, ka ir iespējams, ka vēlēšanu kampaņai tuvojoties tās kulminācijai administratīvo resursu izmantošana vēl var tikai notikt.

Salīdzinājumā ar citām apskatītajām pilsētām var secināt, ka Liepājas iedzīvotāji lielā mērā uzticas savai pašvaldībai un tās godīgumam, tomēr pastāv arī ievērojams skaits pilsoņi, kuri ilgstoši būdami politiskā opozīcijā tomēr pauž neuzticību pašvaldības deputātiem un darbiniekiem. Daļēji tas varētu būt saistīts ar pašvaldības un Domē ievēlēto partiju nepietiekošo darbību, lai nodrošinātu tās caurskatāmību. Piemēram, *Delnas* reģionālā pētniece, vēloties telefoniski iepazīties ar LP rīkotā pasākuma izmaksu tāmi, tika sākotnēji atraidīta, sakot, ka LP neesot pašvaldības iestāde, tāpēc tai neesot jāsniedz iedzīvotājiem nekādas atskaites par tās tēriņiem. Tas ir klajā pretrunā ar politisko partiju darbības publiskuma un atklātības principu, ko nosaka likums „Par sabiedriskajām organizācijām un to apvienībām” un Politisko organizāciju (partiju) finansēšanas likums. Lai arī novērotāja sev interesējošo informāciju tomēr ieguva un lai arī nevar no viena gadījuma vispārināt, tomēr jāatzīmē šī gadījuma nozīme – proti, iespējams, ka partiju aktīvistiem vēl ir visai maz izpratnes par atklātības lomu partijas darbībā. Tāpat, lai arī *Delnas* iegūtā Liepājas budžeta bilance pa mēnešiem atspoguļo pašvaldības izdevumus pēc valdības funkcijām, tomēr dotie lielumi nav saskaldīti sīkāk un saprotamāk – piemēram, no šīs bilances nav skaidrs, cik pašvaldība tērē tādi

jomai kā sabiedriskās attiecības un iedzīvotāju informēšana. Budžets nav atspoguļots caurskatāmi un pilsoņiem saprotami.

Tā kā pie varas esošās un neesošās partijas ir visai cieši saistītas ar vietējo uzņēmēju kopienu (pilsētas mērs U. Sesks savulaik pats bija veiksmīgs uzņēmējs), iespējams izskaidro faktu, kāpēc administratīvie resursi, iespējams, netiek izmantoti pašreiz un, iespējams, netiks izmantoti arī turpmākajā kampaņas gaitā. Tomēr ir jānorāda uz faktu, ka pašvaldības vadītājam ir neētiski izmantot savā pakļautībā esošo sabiedrisko attiecību speciālistes darbaspēku, lai veidotu jebkādas savas politiskās kampaņas aktivitātes – tai skaitā arī publiski paustu neapmierinātību par savā padotībā esošu iestāžu darbību. Tā vietā minētā speciāliste varēja nodarboties ar citām sabiedrības informēšanas aktivitātēm, kuras radītu paliekošas sekas sabiedrības izglītībā par domes darbību un, iespējams, veicinātu uzticību pašvaldībai.

Valmiera

I Politiskās vides un situācijas raksturojums

2001. gadā no pieciem pieteiktajiem sarakstiem vēlēšanās pārstāvību ieguva visi saraksti – vislielāko balsu skaitu un līdz ar to arī lielāko deputātu skaitu ieguva Tautas partija (TP) – 7 vietas domē, kamēr pārējie partiju saraksti – Latvijas ceļš (LC), Latvijas Sociāldemokrātiskā strādnieku partija (LSDSP), Latvijas Demokrātiskās partijas un Latvijas Zemnieku savienības kopējais saraksts (LDP/LZS), Tēvzemei un Brīvībai/LNNK (TB/LNNK) ieguva pa vienam mandātam. Līdz ar to izveidojās stabils TP vairākums domē ar vāju un sašķeltu opozīciju.

Tomēr uz 2005. gada vēlēšanām tika pieteikts gandrīz divreiz vairāk sarakstu – astoņi, ar pavisam 100 kandidātiem, kas kopumā sastāda visai ievērojamu konkurenci pie varas esošajai TP.

Tabula nr.4 – 2005. gada vēlēšanām pieteiktie saraksti Valmierā

Saraksts	Darbojas Domē/ārpus Domes	Darbojas pozīcijā/opozīcijā
Tautas partija (TP)	Domē	Pozīcijā
Latvijas Sociāldemokrātiskā strādnieku partija (LSDSP)	Domē	Opozīcijā
Latvijas Pirmā partija/Vidzemes apvienība (LPP/VA)	Ārpus	–
Tēvzemei un Brīvībai/LNNK (TB/LNNK)	Domē	Opozīcijā
Jaunais laiks (JL)	Ārpus	–
Zaļo un zemnieku savienība (ZZS)	Domē	Opozīcijā
Latvijas ceļš (LC)	Domē	Opozīcijā
Darba partija (DP)	Ārpus	–

Kā galvenos konkurentus par lielāko balsu skaitu 2005. gada vēlēšanās aptaujātie politiķi un NVO pārstāvji minēja tieši TP no vienas puses un LPP/VA no otras puses. Daži to salīdzināja kā „vecā mēra” cīņu pret „jauno mēru” – proti, LPP/VA līderis Kārlis Greiškals, kurš bija ilggadējs Valmieras domes priekšsēdētājs, pret pašreizējo pilsētas galvu Inesi Boķi. Pārējām partijām tiek prognozēts salīdzinoši mazāks atbalsts. Galvenā politiskā atšķirība starp abiem sarakstiem, šķiet, ir viņu atbalstītāju ekonomiskās intereses un pilsētas attīstības vīziju detaļas, kas gan vairāk pēc informantu domām izpaužas to ranžējumā, kas tādējādi rada iespaidu par zināmu alternatīvo attīstības redzējumu vakuumu, jo „lielākoties visi redz visai līdzīgu nākotnes attīstības ainu”.

Aptaujātie domes deputāti domes darbību raksturoja kā „konstruktīvu”, vēl vairāk – pašreizējā mēra darbību lielā mērā ne tikai viņa paša partijas pārstāvji, bet arī viņa oponenti. Lēmumu pieņemšana domē notiek ar diskusijām, tomēr bez īpaši asām pretrunām, par ko liecina kāda informanta novērojums, ka domes deputāti dažreiz cits citam iebilstot tīri formāli, bet pēc sēdes viņi nereti tiek redzēti vienā bārā kopā draudzīgi dzerot alu, kas norādot uz politiskās elites savstarpēju turpat vai sirsnīgu vienotību un konsolidāciju, neskatoties uz it kā ideoloģiskām pretrunām. Tas vēlētajos radot šaubas vai viņiem maz ir kāda izvēle. Jāatzīmē, ka Kārlis Greiškals, kurš, būdams LPP/VA viens no līderiem, ir galvenais konkurents uz mēra amatu I. Boķim, arī nāk no TP, kuras izveidē Valmierā viņš esot bijis viens no „vienojošajiem elementiem”. Kā vienu no galvenajiem iemesliem, kādēļ K. Greiškals esot atgriezies vietējā Valmieras politikā, vairāki iztaujātie minēja viņa līdera potenciālu un spēju apvienot uzņēmējus, kurus esot personīgi aizskārusi līdzšinējās

domes pilsētas attīstības politika. Tomēr LPP/VA vājš punkts varētu būt vietējā luterāņu mācītāja Valtera Korāļa iesaistīšanās politikā, kuru informanti vērtēja kā neētisku, jo „kanceli nevar izmantot par politiskās reklāmas stabu”. *Delnas* vietējie novērotāji, kas veicot tiešo novērošanu, piedalījās vienā no V Korāļa rīkotajiem dievkalpojumiem, tomēr nekonstatēja aģitāciju tā laikā.

Vēlēšanu kampaņa tiek raksturota kā „ārkārtīgi mierīga” un ”klusā”, tomēr aptaujājot politiķus var secināt, ka viņu partiju aģitācija sāksies tikai īsi pirms vēlēšanām, pārsvarā izmantojot vai nu reklāmas laukumu vietējā avīzē „Liesma”, vai arī vietējā TV un radio. Jāatzīmē, ka politiķi visai skeptiski vērtēja iespējas izvērst un savā kampaņā izmantot tādu metodi kā tikšanās ar vēlētājiem.

Aptaujātie vietējo masu mediju darbību pārsvarā vērtēja pozitīvi (ar diviem izņēmumiem, kad iztaujātie no opozīcijas partijām minēja, ka viņuprāt gan vietējā TV, gan avīzē varot saskatīt slēptās reklāmas pazīmes). Bieži pat tika norādīts, ka masu mediji, baidoties tikt apvainoti slēptajā reklāmā, izvairās skart vēlēšanu tēmu vispār.

II Administratīvo resursu izmantošanas gadījumi

Administratīvo resursu izmantošanā tika iesaistītas kopumā piecas Valmieras augstskolas sociālo zinātņu studentes, kuras veica vietējo masu mediju monitoringu, intervēja vietējos politiķus un domes darbiniekus un veica tiešo novērošanu, piedaloties partiju rīkotajās tikšanās ar vēlētājiem un vienā baznīcas dievkalpojumā. Novērošanas darbs Valmierā turpināsies līdz pat 12. martam.

Lai administratīvo resursu izmantošanas problēmai pievērstu politisko partiju uzmanību, *Delna* 2004. gada 3. novembrī rīkoja projekta prezentāciju, kuras laikā partiju pārstāvji tika iepazīstināti ar administratīvo resursu izmantošanas jēdziena skaidrojumu, projekta iecerēm, kā arī uzklauzītu partiju viedokli. No uzaicinātajām piecām partijām diskusijā piedalījās tikai LC, LSDSP un TB/LNNK, kamēr TP pārstāvēja pašvaldības jurists. 2005. gada 11. janvārī tika rīkotas īpašas tikšanās ar katru no ieinteresēto partiju pārstāvjiem atsevišķi, kuru laikā *Delna* informēja par projekta virzību un intervēja attiecīgo partijas pārstāvi par priekšvēlēšanu gaitu Valmierā: notika tikšanās ar LC, TB/LNNK, LPP/VA un LSDSP pārstāvjiem. Ar TP un LPP/VA pārstāvjiem tika veiktas īpašas intervijas arī vēlāk projekta gaitā.

Lai projektā iesaistītu NVO un dalītos ekspertīzē par vietējiem politiskajiem procesiem, tika rīkota diskusija par administratīvo resursu izmantošanu 2004. gada 3. novembrī, kur piedalījās 14 Valmieras vietējo NVO pārstāvju. Vēlāk projekta gaitā tika intervēti arī 10 NVO pārstāvji.

Tika veiktas intervijas arī ar domes pārstāvjiem: Domes preses sekretāri, diviem Saimnieciskās darbības koordinācijas nodaļas darbiniekiem un Finanšu un ekonomikas nodaļas augstu amatpersonu.

Novērošanas laikā līdz starpziņojuma sagatavošanas brīdim tika konstatēts tikai viens administratīvā resursa izmantošanas gadījums – proti, uz tikšanos ar Delnu 2004. gada 3. novembrī ieradās domes jurists, kurš argumentēja, ka viņu esot uz tikšanos nosūtījis domes priekšsēdētājs. Jāatzīmē, ka tikšanās bija paredzēta partijām un uz to tika uzaicināta arī TP. Domes priekšsēdētājs, kurš pārstāv TP, bija norīkojis ierasties sev pakļauto domes darbinieku. To var uzskatīt par institucionālā resursa izmantošanu.

Lai arī vismaz trīs eksperti minēja, ka administratīvo resursu izmantošana ir bieža prakse pirms vēlēšanām Valmierā, tomēr viņi nekonkretizēja noteiktus gadījumus, tāpat ne vietējie novērotāji, ne Delnas pētnieki to nevarēja konstatēt. Taisni pretēji – vietējie novērotāji atzīmēja, ka viņiem „ir radies iespaids, ka Valmieras domes deputāti un priekšsēdētājs nepārtraukti piedomā pie tā, lai šāda veida situācijas vispār nerastos. Tā kā Valmieras pilsētās domē vairākums deputātu ir no TP un viens no viņu valdības ministriem – Māris Kučinskis – ir aicinājis visus pašvaldību vadītājus neizmantojot savā rīcībā esošos administratīvos resursus savām partijas vajadzībām, līdz ar to Valmieras TP domes pārstāvji visticamāk turpinās izvairīties no šādiem gadījumiem, lai nekompromitētu savu partiju un ministru.” Jāatzīmē, ka, lai arī visai īsā laika periodā Valmieru apciemoja vairāki ministri, tomēr Valmieras mēram visumā izdevās neizmantojot viņa amatam līdzīgu nākošo risku veicot reprezentācijas funkcijas nokļūt situācijā, kuru varētu definēt kā administratīvo resursu izmantošanas gadījumu. Tāpat tieši pirmsvēlēšanu periodā domes preses sekretāre bija aizgājusi atvaļinājumā, kas radīja vēl vienu priekšnoteikumu, lai nerastos administratīvo resursu izmantošanas risks. Zīmīgi, ka Valmieras pašvaldības deputāti ir nolēmuši, ka atlaides braukšanai sabiedriskajā transportā (Valmieras transporta uzņēmums) tiks piemērotas tikai aprīlī. Šāds lēmums esot pieņemts apzināti, lai sakarā ar gaidāmajām pašvaldību vēlēšanām nepieļautu atlaižu interpretēšanu kā administratīvo resursu izmantošanu.

III Secinājumi par pašreizējo situāciju

Kopumā situāciju Valmierā attiecībā uz administratīvo resursu izmantošanu var raksturot kā salīdzinoši vispozitīvāko – *Delnas* vietējie novērotāji konstatēja tikai vienu administratīvo resursu izmantošanas gadījumu. Šķiet, Valmieras pašvaldībā pie varas esošā politiskā vadība vismaz līdz šim brīdim ir pielikusi lielas pūles un politisko gribu, lai tās rīcību pēc pirmā un līdz šim vienīgā novērotā administratīvā resursa izmantošanas gadījuma nevarētu vērtēt kā administratīvo resursu izmantošanu pārvēlēšanas vajadzībām. Tas ir pierādījums, ka administratīvo resursu izmantošanu partijas pārvēlēšanas vajadzībām lielā mērā nosaka tieši konkrētu politiku politiskā griba.

Rīga

2005.gada pašvaldību vēlēšanu organizēšana, salīdzinājumā ar iepriekšējām pašvaldību vēlēšanām, ir būtiski mainīta. Pirmkārt, ierobežoti partiju naudas tēriņi priekšvēlēšanu kampaņās, otrkārt, pirmo reizi Rīgas pašvaldību vēlēšanās ieviesta 5% barjera iekļūšanai domē. Minētais būtiski ietekmē ne tikai partiju priekšvēlēšanu kampaņu ieceres, bet arī maina politiskās konkurences nosacījumus.

I Politiskā vide

2001.gada pašvaldību vēlēšanās Rīgas pašvaldībā vēlētāju kopskaits bija 355 983 vēlētāji, no kuriem vēlēšanās piedalījās 216 620 vēlētāji, kas veidoja 60.85% no visiem balsstiesīgajiem Rīgas iedzīvotājiem (61.98% aktivitāte Latvijā kopumā).

Rīgas domē iekļuva 13 partijas, veidojot sadrumstalotu vietējo varu, jo astoņas no domē iekļuvušām partijām pašvaldībā pārstāv viens vai divi deputāti. Pēdējais bija viens no galvenajiem iemesliem ilgajam domes koalīcijas veidošanas procesam, šā brīža koalīcijas līgumu parakstot tikai 2003.gada 21.martā. Šī sasaukuma domē ievēlēto partiju darbībā ir notikušas būtiskas izmaiņas, partijām atstājot valdošo koalīciju, veidojot politiskos blokus utt. Piemēram, vadošās koalīcijas sastāvā īslaicīgi kopā ar LSDSP strādāja TB/LNNK domes frakcija. Tomēr vēlāk vairāku iemeslu, tai skaitā Pētera I pieminēkļa novietošanas Kronvalda parkā dēļ, to pameta.

Vislielākās pārmaiņas piedzīvoja Politisko organizāciju apvienība "Par cilvēka tiesībām vienotā Latvijā"(PCTVL) (13 vietas domē), no kuras atšķēlās Tautas saskaņas partija(TSP), PCTVL sastāvā paliekot "Līdztiesībai" un Latvijas Sociālistiskai partijai. Šobrīd TSP sastāvā palikuši tikai divi iepriekšējās vēlēšanās no TSP ievēlētajiem deputātiem, jo, S.Dolgopolovam, aizejot no TSP partijas un izveidojot savu partiju "Jaunais centrs", pievienojās arī citi sekotāji no TSP. Jānorāda, ka TSP loma vājinājusies arī Saeimā, kad no tās rindām pieci deputāti pievienojās Latvijas Pirmajai partijai. Lai piesaistītu vēlētāju atbalstu partijai grūtā situācijā, Rīgas domes vēlēšanās partijas saraksta lokomotīve ir Jānis Jurkāns.

Līdz ar 5% barjeras ieviešanu Rīgas domes vēlēšanās ir būtiski mainījušies spēles noteikumi, kas ietekmē arī partiju priekšvēlēšanu kampaņu taktiku. Tās ieviešana izsauca sīkpartiju protestu, KDS iesniedzot pieteikumu Satversmes tiesai ierosināt lietu par barjeru kā diskriminējošu normu. Jānorāda, ka Kristīgi demokrātiskā savienība pagājušās pašvaldību vēlēšanās ieguva 0.8% vēlētāju atbalstu, iegūstot vienu vietu Rīgas domē. Sākotnēji izskanēja sarunas par ieceri sīkpartiju sarakstiem šajās pašvaldību vēlēšanās startēt ar kopēju sarakstu. Taču šādu vienošanos panāca tikai Politiskā patriotiskā apvienība "Dzimtene", kura šajās vēlēšanās startē ar Latvijas Sociālistisko partiju.

Politiskā konkurence

SKDS veikto aptauju rezultāti par politisko partiju popularitāti Rīgā norāda, ka janvārī no 17 politiskajām partijām, kas kandidē pašvaldību vēlēšanās, 5 % barjeru pārvarētu piecas partijas: JL, LSDSP, PCTVL, TB/LNNK, TP, no kurām visstraujāk februārī ir palielinājies atbalsts LSDSP. Janvārī par LSDSP balsotu 6.5% balsstiesīgo Rīgas iedzīvotāju, bet februārī 11.4% respondentu¹.

¹ Politisko partiju popularitāte Rīgas pilsētā 2004.gada decembrī un 2005.gada janvārī.
[http://www.skds.lv/doc/part_122004%20\(Riga\).doc](http://www.skds.lv/doc/part_122004%20(Riga).doc)

Vistuvāk barjeras pārvarēšanai ir Latvijas Pirmā partija, Latvijas ceļš un Jaunais centrs. Salīdzinoši stabils atbalsts saglabājas JL, TB/LNNK, PCTVL, TP.

Minētās SKDS aptaujas liecina, ka ir pieaudzis neizlēmušo skaits, kas varētu būt potenciālā priekšvēlēšanu aktivitāšu auditorija, proti, pagājušā gada decembrī savu izvēli vēl nebija izdarījuši 21.7% vēlētāju, savukārt atbildi uz jautājumu "Ja rīt notiktu Rīgas Domes vēlēšanas, par kuru politisko partiju vai apvienību Jūs balsotu?" atbildi nezināja 23.6% respondentu. Rezultāti liecina, ka neizlēmīgo skaits turpina pieaugt kopš 2004.gada augusta (15.4%).

Pašreizējā situācija norāda, ka priekšvēlēšanu aktivitātēm var būt izšķiroša nozīme, lai atsevišķas partijas pārvarētu vēlēšanu barjeru. Raksturojot pašreizējās kampaņu stratēģijas, jānorāda, ka sabiedrībai redzamā līmenī notiek aktīva partiju līderu darbība. Vairāki no tiem ir bijuši Rīgas domes vadītāji, proti, bez pašreizējā mēra G.Bojāra (LSDSP), pašvaldību vēlēšanās kā domes priekšsēdētāja kandidāti startē A.Ārgalis (TP) un A.Bērziņš (LC). Arī pašreizējie vicemēri S.Dolgopolovs un A.Kreituss ir galvenās sejas, kas pārstāv partiju saziņā ar sabiedrību.

2005.gada pašvaldību vēlēšanās kandidē arī divas jaunizveidotas partijas – "Latvijas kalve" un "Mūsu Latvijai", kuru pārstāvji ir jau kandidējuši domes vēlēšanās no citiem sarakstiem.

Tabula nr.5 – 2005. gada vēlēšanām pieteiktie saraksti Rīgā

Saraksts	Domē/ Ārpus domes	Pozīcija domē
Latvijas Pirmā partija (LPP)	Ārpus	-
Tēvzemei un Brīvībai"/LNNK (TB/LNNK)	Domē	Opozīcijā
Jaunais laiks (JL)	Ārpus	-
Tautas partija (TP)	Domē	Opozīcijā
Par cilvēka tiesībām vienotā Latvijā (PCTVL)	Domē	Pozīcijā
Jaunais centrs (JC)	Domē	Pozīcijā
Tautas Saskaņas partija (TSP)	Domē	Pozīcijā
Latvijas Ceļš (LC)	Domē	Opozīcijā
Latvijas kalve (LK)	Ārpus	-
Zaļo un Zemnieku savienība (ZZS)	Domē	Pozīcijā
Latvijas Sociāldemokrātiskā strādnieku partija (LSDSP)	Domē	Pozīcijā
Darba partija (DP)	Domē	Pozīcijā
Politiskā patriotiskā apvienība "Dzimtene"/Latvijas Sociālistiskā partija (Dzimtene/LSP)	Ārpus	-
Kristīgi demokrātiskā savienība (KDS)	Domē	-
Latvijas Jaunatnes partija (LJP)	Ārpus	-
Sociāldemokrātu savienība (SDS)	Domē	-
"Mūsu Latvijai" (ML)	Ārpus	-

Vērtējot politisko vidi Rīgā priekšvēlēšanu kontekstā, jānorāda, ka pastāv sīva politiskā konkurence, kas izpaužas starp šobrīd valdošajām partijām un opozīcijā esošajām partijām, kas,

pēc jau minēto aptauju datiem varētu pārvarēt 5% barjeru. Politiskā konkurence nodrošina ne tikai plašu izvēli vēlētājiem, bet arī partiju savstarpējās uzraudzības pastiprināšanos, kas izpaužas partijām apzinoties, ka to rīcību novēro politiskie konkurenti.

Vairākas partijas priekšvēlēšanu laikā ir publiski norādījušas, ka seko sāncenšu aktivitātēm, paužot aizdomas par likumu pārkāpumiem vai vienlīdzīgas politiskās konkurences principa neievērošanu. To apliecina Reģionālās attīstības un pašvaldību lietu ministra nesaskaņas ar Rīgas pilsētas mēru G.Bojāru par pašvaldības līdzekļu izmantošanu priekšvēlēšanu laikā, jaunizveidotās partijas "Latvijas kalve" pārstāvja R.Krūmiņa vērsšanās ar iesniegumu prokuratūrā par likumpārkāpumiem Rīgas domē, kā arī TB/LNNK publiski paustā neizpratne par LSDSP priekšvēlēšanu metodēm, nosūtot vēstules ar priekšvēlēšanu aģitācijas materiāliem, par kuru maksā saņēmējs vai partijas "Jaunais laiks" pieņemtā rezolūcija, kurā pausts aicinājums uz atklātu un caurskatāmu vēlēšanu kampaņu.

Mediju vide

Šāda politiskās konkurences vide ir svarīgs priekšnoteikums, lai vēlēšanas notiktu saskaņā ar Satversmē deklarētajiem principiem, ņemot vērā to, ka Rīgā nepastāv spēcīgs pilsētas medijs, kas pildītu ne tikai sargsuņa lomu, bet arī vietējās sabiedrības informēšanas un socializēšanas funkciju. Nacionālo mediju uzmanība Rīgas domes darbībai tiek pievērsta selektīvi, aktualizējot tikai atsevišķus tematus (piemēram, prēmiju piešķiršana domes darbiniekiem, algu paaugstināšana vai Rīgas attīstības plāns utt.). Vienīgais reģionālais laikraksts ir SIA "Mediju nams" izdots pilsētas laikraksts "Rīgas Balss", kas iznāk piecas reizes nedēļā. Šajā laikrakstā pašvaldība ievieto informāciju, šiem 2005.gadā mērķiem tērējot 13 913,47Ls.

Šauras reģionālo mediju telpas ir viens no iemesliem, kā varētu skaidrot lielo līdzekļu apjomu, kas tiek tērēts sabiedrības informēšanai par Rīgas domes darbību. Rīgas domes informatīvā politika ir vērsta uz pašvaldības informācijas izvietošanas iepirkumiem plašsaziņas līdzekļos. 2005.gadā dome plānojsi masu informācijas līdzekļos tērēt 637697.25 Ls apmērā. Šī summa salīdzinājumā ar diviem iepriekšējiem gadiem ir krietni pieaugusi². Turklāt, par pašvaldības un iedzīvotāju savstarpējo sadarbību rūpējas 13 darbinieki informācijas un sabiedrisko attiecību nodaļā, taču vairumā pašvaldības departamentu un uzņēmumu ir vēl savi sabiedrisko attiecību speciālisti, kas ir vērā ņemams daudzums.

Pašvaldības budžets

Galvaspilsētas mediju videi ir būtiska nozīme, jo Rīga ir vislielākā pašvaldība un tai ir vislielākie budžeta resursi, līdz ar to iespējas attīstīt ekonomisko potenciālu un sociālpolitisko vidi. Rīgas pilsētas 2005.gada pamatbudžets ir aptuveni 237 617 969Ls. Salīdzinājumam, Daugavpils budžets 2005.gadā ir 24 197 941Ls, Valmieras 11 528 308Ls un Ventspils pilsētas 2005.gada pamatbudžets ir 18 156 782 Ls. Tādēļ situācija, kad nepastāv spēcīgs vietējais medijs, var būt kritiska, jo netiek nodrošināta pietiekama domes darbības caurskatāmība un iespēja sabiedrībai sekot pašvaldības līdzekļu izlietojumam ne tikai priekšvēlēšanu kontekstā, bet arī to vispārējam lietderīgumam laikā starp vēlēšanām.

² Pēc Rīgas domes Informācijas un sabiedrisko attiecību nodaļas sniegtajām ziņām 2003.gadā šiem mērķiem tērēti 340361.58 Ls un 2004.gadā 424690.15 Ls.

II Administratīvo resursu izmantošanas gadījumi

Lai pētītu pašvaldības resursu izmantošanu Rīgas pašvaldībā, tika apzināts brīvprātīgo loks, kas regulāri seko līdzi partiju priekšvēlēšanu aktivitātēm. Novērošanu turpina seši jaunieši, kas veic mediju monitoringu, kā arī tieši novēro dažādas sabiedriskās aktivitātes.

Lai administratīvo resursu izmantošanas problēmai pievērstu arī pašu partiju uzmanību, *Delna* šī gada 2.februārī rīkoja apaļā galda diskusiju, kuras ietvaros partiju pārstāvji tika iepazīstināti ar administratīvo resursu izmantošanas jēdziena skaidrojumu, projekta iecerēm, kā arī uzklāstītu partiju viedokli. No uzaicinātajām partijām vienīgā diskusijā nepiedalījās LSDSP, vēlāk norādot, ka vilcienu katastrofas dēļ partijas pārstāvim M.Tralmakam nācās atcelt plānoto dalību. Diskusijā partiju pārstāvji norādīja, ka Rīgas domē šī problēma ir aktuāla un klātesošie minēja dažus pašvaldības resursu izmantošanas gadījumus.

Līdz šim novērošanas ietvaros ir veiktas vairākas intervijas, pārsvarā ar domes pārstāvjiem, to vidū domes Informācijas un sabiedrisko attiecību nodaļas, Rīgas priekšpilsētu sociālo dienestu, saimniecības pārvaldes pārstāvjiem, kā arī politiķiem. Vienlaicīgi tiek veikts mediju monitoring, īpašu uzmanību pievēršot informācijai, kas tajos ievietota par pašvaldības līdzekļiem.

Tā kā novērošana šobrīd turpinās, tad atsevišķi gadījumi netiek publiskoti, jo atrodas agrīnā pārbaudes stadijā. Zemāk norādīti tie administratīvo resursu izmantošanas gadījumi, ko konstatējuši novērotāji, veicot papildu izpēti, lai noskaidrotu konkrētā gadījuma apstākļus.

Tabulā norādītajiem gadījumiem pievienota informācija, kad tie ir notikuši, kura partija tos ir izmantojusi, kā arī pievienots pētnieku klasificētais administratīvo resursu veids. Novērošanas ietvaros tika veiktas aptuvenas aplēses par to, cik daudz pašvaldības līdzekļi tiek izmantoti priekšvēlēšanu kampaņās. Kā starpziņojuma sākumā tika norādīts, administratīvie resursi nav tikai finanšu resursi, bet arī varas un sabiedrības uzticības izmantošana politiskiem mērķiem, kas atsevišķos gadījumos nav kvantitatīvi izmērāmi lielumi, tādēļ aprēķini norāda tikai aptuvenas kvantificējamo gadījumu izmaksas.

Konstatētie AR izmantošanas gadījumi Rīgā

NR	PARTIJA	KONSTATĒTIE GADĪJUMI	ADMINISTRATĪVO RESURSU VEIDS
1.	LSDSP	30.11.2004. Paziņojums par Rīgas iedzīvotāju veselības apdrošināšanu.	Finanšu resursi – pilsētas mērs manipulē ar pašvaldības finanšu resursiem; Mediju resursi – manipulējot ar finanšu resursiem, tiek vairota publicitāte.
2.	LSDSP	09.12.2004. Konsultatīvās padomes izveide maznodrošināto aptieku izveides apspriešanai	Finanšu resursi – tiek izmantoti pašvaldību līdzekļi, lai vairotu elektorāta atbalstu;
3.	LSDSP	14.12.2004. Vienreizējie Ziemassvētku pabalsti maznodrošinātajiem	Finanšu resursi – tiek tērēti pašvaldības līdzekļi īsi pirms

			vēlēšanām Institucionālie resursi – pabalstu izsniegšanai tiek nodarbināti sociālo dienestu darbinieki, arī ārpus darba laika <i>(sīkāk apskatīts 2.nodaļā.)</i>
4.	LSDSP	11.11.2004. – G. Bojāra rīkojums par prēmiju izmaksu pašvaldības darbiniekiem	Finanšu resursi – tiek tērēta pašvaldības nauda īsi pirms vēlēšanām, mēģinot netieši ietekmēt pašvaldības darbinieku politisko izvēli
5.	Jaunais centrs	14.10.2004. Rīgas domes preses relīze: "Notiks partijas "Jaunais centrs" ārkārtas kongress.	Institucionālie resursi – domes vicemēra preses sekretāre gatavo izsmeļošu preses relīzi par partijas kongresu;
6.	LSDSP	26.01.2005. Rīgas domes priekšsēdētāja biroja izveide	Institucionālie resursi – tiek īstenota patronāža, ieceļot par biroja vadītāju LSDSP pārstāvi, mēnesi pirms pašvaldību vēlēšanām koncentrējot ap mēra posteni konsultantus;
7.	LSDSP	31.01.2005. Domes darbinieku algu paaugstināšana	Finanšu resursi – tiek izmantoti pašvaldību resursi, lai vairotu partijas pārvēlēšanas iespējas;
8.	LPP	02.02.2005. Rīgas pilsētas žurnāls "Mūsu rajons"	Mediju resursi – tiek izmantotas amata radītās priekšrocības, lai vairotu publicitāti; <i>Aizdomas par slēpto reklāmu!</i>
9.	Jaunais centrs	10.01.2005. – 28.03.2005. Pašvaldību aģentūras "Rīgas mājoklis" informatīvās sapulces	Institucionālie resursi – tiek izmantoti pašvaldības cilvēkresursi un tehniskie līdzekļi, lai vairotu partijas popularitāti <i>(sīkāk apskatīts 2.nodaļā).</i>
10.	Jaunais centrs	10.02.05. S.Dolgopolovs sveic Turīnas olimpisko spēļu kvalifikācijas turnīra labākos hokeja spēlētājus Latvijas – Polijas spēlē.	Mediju resursi – izmantojot amata priekšrocības, tiek vairota politiķa publicitāte, kas nav saistīta ar tiešo pienākumu pildīšanu.

11.	Jaunais centrs	11.02.05. S.Dolgopolovs un SIA "Rīgas Satiksme" vadība prezentē 18 jaunos "Ganz Solaris Trollino" trolejbusus	Mediju resursi – izmantojot amata priekšrocības, tiek vairoti politika publicitāte; Finanšu resursi – publicitāte tiek veidota, atspoguļojot fotoreportāžu ar S.Dolgopolova fotogrāfiju sēriju pašvaldības informatīvajā izdevumā, kas tiek izdots par pašvaldības līdzekļiem.
12.	LSDSP	17.02.05. Pēc Rīgas domes pasūtījuma ievietotais raksts "Labdarības izrāde bērniem "Sniegbaltīte un septiņi rūķīši".	Mediju resursi un Finanšu resursi – par pašvaldības līdzekļiem ievietotajā rakstā tiek ievietota informācija, ka Rīgas dome dāvā iespēju bērnu namu bērniem noskatīties izrādi bez maksas, taču, kā "labdari" norādīti M.Tralmaks, D.Īvāns, kuri izvadā ielūgumus pa šīm iestādēm. Izrādes producenti organizēja labdarības izrādi, dāvājot 200 biļetes izrādes atbalstītājiem, arī Rīgas domes kultūras pārvaldei, kura šīs biļetes novirzīja bērnu namiem.
13.	LSDSP	18.02.2005. – 21.02.2005. Eseju konkurss "Ja es būtu Rīgas domes deputāts..." LSDSP rīkotais eseju konkurss, kura uzvarētājiem ir iespēja kļūt par LSDSP frakcijas deputātu "ēnām".	Mediju resursi – tiek izmantots pašvaldības portāls, lai vairotu partijas popularitāti; Institucionālie resursi – tiek izmantotas amata priekšrocības, kas ārpus domes esošiem kandidātiem nav pieejamas.
14.	LSDSP	24.02.2005. Konstatēts likuma "Par priekšvēlēšanu aģitāciju pirms pašvaldību vēlēšanām" 20.panta 1. daļas pārkāpums - izdales materiālu izvietošana pašvaldības iestādē (VEF) kultūras pils. VEF kultūras pils direktore – Ž.Katkovska ir LSDSP saraksta kandidāte.	Institucionālie resursi – tiek izmantots amata stāvoklis, pašvaldības iestādē izvietojot savas partijas aģitācijas materiālus.
15.	LSDSP	25.02.2005. "Rīgas vēstis" Rīgas domes informatīvais izdevums.	Mediju resursi - valdošās partijas politiķi ievieto informāciju pievienojot fotogrāfijas, lai vairotu savu atpazīstamību par

			pašvaldību līdzekļiem (sīkāk apskatīts 2. nodaļā).
--	--	--	---

Aptuveni pašvaldību resursi, kas tiek izmatoti priekšvēlēšanu laikā

Partija	AR gadījumu aptuvenās izmaksas				Partijas plānotie priekšvēlēšanu izdevumi (Ls) ³	
	Gadījums	Izdevumu pozīcijas	Aptuvenā summa (Ls)	Kopā		
LSDSP	Ziemassvētku pabalsti maznodrošinātājiem iedzīvotājiem	Apsveikumu sūtīšanas izdevumi	7 200	1 507 200		
		Pabalsta kopējā summa	1 500 000			
LSDSP	RD priekšsēdētāja biroja izveide	Darbinieku atalgojums mēnesī	6 020	6020		
LSDSP	RD darbinieku algu paaugstināšana	Nav ziņu	Nav ziņu	Nav ziņu		
LSDSP	RD darbinieku prēmijas	Izmaksātā summa	62 000Ls	62 000Ls		
			Kopsumma:	1 575 220 + darbinieku algas (par kurām nav ziņu)		179 840 (kopā Latvijā)
JC	"Rīgas mājokļa" informatīvās sapulces ⁴	Janvārī	1 680.39	2130.78		
		Februārī ⁵	450.00			
	Rīgas domes preses relīze: "Notiks partijas "Jaunais centrs" ārkārtas kongress.	Rīgas domes preses sekretāres darbs (1 diena ⁶)	22.85	22.85		

³ Saskaņā ar KNAB iesniegto partijas deklarāciju "Paziņojums par plānotajiem vēlēšanu izdevumiem" 2005. gads.

⁴ Janvāra izdevumi norādīti pēc aģentūras "Rīgas mājoklis" uzrādītās tāmes. Februāra izdevumi aprēķināti pēc janvāra izdevumu struktūras parauga.

⁵ Aprēķināts pēc informācijas, ko sniedza Rīgas mājokļa pārstāve, kas gatavoja tāmes atskaiti par izdevumiem janvārī.

⁶ Aprēķināts izdalot preses sekretāres mēnešalgu ar darba dienu skaitu oktobrī.

		Kopsumma:	2153.63	71196,60 (Rīga) 128 725 (kopā Latvijā)
			Kopā:	1575473.6

Administratīvo resursu izmantošanas piemēri

1. Vienreizējie Ziemassvētku pabalsti maznodrošinātajiem

2004.gada 14.decembrī, veicot grozījumus pilsētas budžetā.

Vienreizēja pabalsta izmaksai tika piešķirti 1.5 milj. Ls maznodrošinātajiem Rīgas iedzīvotājiem

Lēmuma ierosinātājs: LSDSP valde;

Potenciālais saņēmēju skaits: 60 000 iedzīvotāju;

Pieteikšanās termiņš: 2005.gada 31.janvāris;

Pabalstu izsniegšana: šobrīd turpinās.

- Rakstiskajam aicinājumam ierasties pēc pabalsta pievienots G.Bojāra apveikums Ziemassvētkos, ko nosūtīšanai sagatavoja sociālo dienestu darbinieki;
- Pabalstu izmaksāšana būtiski apgrūtināja sociālo dienestu darbu, bez papildu atlīdzības turpinot pabalstu izsniegšanu ārpus darba laika un brīvdienās.
- LSDSP vienreizējo Ziemassvētku pabalstu izmaksāšanu politiskajās reklāmās norāda kā partijas sasniegumu.

Īpašs atbalsts sociāli mazaizsargātām grupām, pēkšņi izdarot grozījumus pašvaldības 2004.gada budžetā nepilnus trīs mēnešus pirms pašvaldību vēlēšanām, ir klasificējamas kā **pašvaldības budžeta līdzekļu izmantošana** partijas priekšvēlēšanu mērķiem.

Lai gan lēmums vienbalsīgi pieņemts Rīgas domes sēdē, un to atbalstīja arī pārējās domē pārstāvētās partijas, taču LSDSP to izmanto priekšvēlēšanu reklāmās kā savas partijas sasniegumu. Lēmumu ierosināja LSDSP domes valde, ko pilsētas mērs argumentēja kā negatīvo seku likvidēšanu, kas radušās pēc Latvijas iestāšanās Eiropas Savienībā.

Sarunās ar Latgales un Vidzemes priekšpilsētu sociālo dienestu pārstāvēm, kā arī Labklājības departamenta sociālās palīdzības nodaļas vadītājas vietnieci *Delnai* tika norādīts, ka šāda pabalstu piešķiršana notiek pirmo reizi un pozitīvi tika vērtēts tas, ka sociāliem dienestiem bija iespēja precizēt maznodrošināto uzskaiti Rīgā. Taču vienlaikus tika norādīts, ka vienreizējā pabalsta piešķiršana būtiski apgrūtināja dienesta darbu, turpinot pabalstu izsniegšanu brīvdienās, kā arī ārpus darba laika bez papildu samaksas. Tādējādi partijas priekšvēlēšanu mērķiem tika izmantoti arī tās rīcībā esošie **institucionālie resursi**, proti, pašvaldības darbinieki, kuri, pa pastu izsūtīti pašvaldības paziņojumus par pabalsta piešķiršanu, tai, pēc Rīgas domes Informācijas un sabiedrisko attiecību nodaļas ierosinājuma, pievienoja Rīgas domes priekšsēdētāja G.Bojāra apveikumu Ziemassvētkos.

Tā saņēmējam varēja rasties maldīgs priekšstats, ka pabalstu dāvā tieši G.Bojārs, lai gan lēmums par pabalstu piešķiršanu tika piešķirts visām partijām pieņemot domes sēdē un apsveikumi tika izsūtīti par pašvaldības līdzekļiem. Tā kā pabalstu izsniegšana turpinās arī šobrīd, tikai divas nedēļas pirms pašvaldību vēlēšanām, tad tas uzskatāms par tiešu pašvaldības resursu izmantošanu partijas politiskajiem mērķiem.

Līdzīgi sociāli mazaizsargātajām grupām priekšvēlēšanu laikā tiek pievērta īpaša uzmanība, piemēram, paužot ieceri izveidot maznodrošinātajiem paredzētu aptieku tīklu Rīgā, kur būtu iespēja lētāk iegādāties zāles, šī jautājuma tālākai risināšanai izveidojot speciālu konsultatīvo padomi, kā arī 2005.gada 15.februārī pieņemot domes lēmumu par pacientu iemaksas atlīdzināšanu lielākam

skaitam Rīgas maznodrošināto. Jānorāda, ka maznodrošināto skaits Rīgā ir aptuveni 60 000 iedzīvotāju, kas varētu veidot nozīmīgu elektorāta daļu.

2. Pašvaldību aģentūras "Rīgas mājoklis" informatīvās sapulces

2005.gada sākumā pašvaldības aģentūra "Rīgas mājoklis" rīkoja informatīvās sapulces par namu apsaimniekošanu, kas norisinājās visās Rīgas priekšpilsētās, pārsvarā šim mērķim izmantojot skolu telpas. Pasākumi norisinājās laika posmā no 10.01.2005. līdz 28.02.2005.

- Kopumā 2005.gada janvārī notikušas 16 sapulces, bet februārī 19 sapulces (kopā 35 sapulces);
- Pasākumā piedalās aģentūras direktors A.Aleksejenko (Jaunais centrs), valdošo partiju politiķi. No trīs sapulcēm, ko novēroja *Delna*, divās no tām piedalījās S.Dolgopolovs, kā arī citi Jaunā centra pārstāvji.
- Informējot iedzīvotājus par sapulci, tiek norādīts, ka pēc tikšanās ar aģentūras pārstāvjiem sanāksmē piedalīsies S.Dolgopolovs, lai atbildētu uz iedzīvotāju jautājumiem.
- Sapulces mērķis, kas norādīts izdales materiālos sapulces apmeklētājiem ir: "Skaidrot Jūsu iespējas pārvaldīt un apsaimniekot kopīpašumu, t.i., par iespējām dzīvot mājā ar normālu jumtu, skaistu, izremontētu kāpņutelpu, braukt ar drošu liftu, saņemot pamatotu rēķinu par faktiski saņemtajiem pakalpojumiem utml."

Delnas uzmanību "Rīgas mājokļa" rīkotajām sapulcēm pievērsa viena no aģentūras ielūgtajām iedzīvotājām, kura bija saņēmusi rakstisku ielūgumu piedalīties sapulcē. Vēstulē tika norādīts, ka būs iespēja uzdot jautājumus arī S.Dolgopolovam, Rīgas domes vicemēram.

Delna veica tiešo novērošanu trīs sapulcēs (20.01.05.; 26.01.05.; 25.02.05.), kurās piedalījās "Rīgas mājoklis" direktors A.Aleksejenko (JC kandidāts), kurš pēc pasākuma apmeklētājiem izdalīja savas vizītkartes. 20.janvāra tikšanās reizē namu iedzīvotājus uzrunāja V.Holbergs Namu pārvaldes "Zemgale" valdes priekšsēdētājs (Jaunais centrs (JC)), A.Aleksejenko un S.Dolgopolovs (JC). Lai gan minētajā sapulcē neizskanēja tiešs aicinājums, kā vēlētājam būtu jārikojas 12.marta vēlēšanās, runātāji lietoja nākamo četru gadu periodu kā laika termiņu dažādiem ieplānotajiem pasākumiem un iecerēm. Piemēram: "Rīgas dome ir iecerējusi tuvākajos četros gados saglabāt ires izmaksas saprātīgās robežās" (S.Dolgopolovs).

Arī 26.janvāra sapulcē piedalījās "Jaunā centra" pārstāvji, A.Aleksejenko un S.Dolgopolovs. Savukārt, 25.februārī iedzīvotājus uzrunāja S.Zaļetajevs (PCTVL). Sarunā ar "Rīgas mājokļa" pārstāvi tika norādīts, ka šogad organizētajās sapulcēs tika aicināti tikai divi no Rīgas domes politiķiem – S.Dolgopolovs un S.Zaļetajevs, taču Jaunā centra pārstāvis S.Dolgopolovs šajās sapulcēs piedalījies biežāk. To apstiprina arī *Delnas* novērojumi esot klāt sapulcēs un saņemtās ziņas no iedzīvotājiem. Lai arī pēdējā no tām nepiedalījās domes vicemērs, A.Aleksejenko atklāti aicināja sūtīt iedzīvotājiem savus jautājumus Rīgas domes vicemēram, pamatojot to ar vēlēšanu tuvošanos, kas nozīmējot, ka S.Dolgopolovs noteikti mēģināšot atbildēt.

Minētais norāda, ka šādā veidā tiek izmantoti ne tikai **pašvaldības finanšu resursi** (Janvāra sapulču izmaksas pēc Rīgas mājokļa ziņām veidoja 1680.39 LVL, no kuriem vislielākās izmaksas

veido pasta pakalpojumi uzaicinājumu izsūtīšanai – 1263 LVL), bet arī **institucionālie resursi**, proti, pašvaldības darbinieki, to skaitā skolu, kurās pārsvarā notika sapulces, apsardze, kā arī aģentūras darbinieki. Pēc *Delnas* aprēķiniem, par šādām sapulcēm janvārī un februārī tika informēti vismaz 14 000 iedzīvotāju.

Sapulces gaita liecināja, ka pasākuma galvenā daļa ir S.Dolgopolova atbildes uz iedzīvotāju jautājumiem, kas rada pamatu aizdomām, ka šādas sapulces bija regulāras JC tikšanās ar vēlētājiem nevis izdales materiālā norādītā izklāsts, kas saturiski četrās lappusēs izklāstīja daudz vairāk, nekā klātesošo domes struktūru pārstāvju uzstāšanās. Turklāt, šīs sapulces ar vēlētājiem notika, tērējot pašvaldības budžeta līdzekļus.

Aprakstītais piemērs ir institucionālo resursu izmantošanas gadījums, kad priekšvēlēšanu cīņā tiek izmantoti pašvaldības darbinieki vai amata priekšrocības. Līdzīga rakstura gadījums ir LSDSP aģitācijas materiālu izvietošana VEF kultūras pils garderobē, kur partijas popularizēšanas iespēju izmanto partijas pārstāve, kura vienlaicīgi ir arī pils direktore .

3. Rīgas pašvaldības informatīvais izdevums “Rīgas vēstis”, 2005.gada 25. februāris.

Iznākšanas biežums: neregulārs, iepriekšējais numurs iznāca 2004.gada novembrī;

Raksti:

- 2.lpp. G.Bojāra (LSDSP kandidāts) Atklāta vēstule sabiedrībai, laikraksta “Diena” lasītājiem un reklāmas devējiem;
- 4.lpp. M.Tralmaka (LSDSP kandidāts) raksts: “Namu apsaimniekošana Rīgā kļūst efektīvāka”. Rakstam pievienota M.Tralmaka fotogrāfija (29.3 cm², raksta kopējais izmērs ir 45.1 cm²). Nav skaidrs raksta mērķis, taču tiek izcelta autora izpratne un norādīts uz lielajiem sasniegumiem pēdējo četru gadu laikā: “Namu apsaimniekošanas darba organizācijas efektivitāti Rīgā jebkurš var vērtēt pēc tā, cik saskaņoti un operatīvi notika nesenās vētras un plūdu seku apzināšana un novēršana. Šo darbu centrā atradās namu apsaimniekošanas SIA. Tomēr, manuprāt, šā sasaukuma dome visvairāk var lepoties ar to, ka trīs maksa četrus gadus noturējusies stabila. Protams, kā jebkurā jaunā lietā, mēs atrodamies darba optimizēšanas procesā, tomēr man ir pamats just gandarījumu par to, ka namu pārvalžu reorganizācija ir notikusi bez lielām problēmām pašvaldībai un bez papildu izdevumiem iedzīvotājiem. Atsevišķi priekšvēlēšanu cīņā sakarsuši Rīgas mēra kandidāti gan gribētu, lai būtu bijis citādi. Lai nevajadzētu runāt, maigi izsakoties, puspatiesības, aicinu viņus kaut reizi atnākt ciemos uz Rīgas pašvaldību un apskatīties, kas ir pašvaldība un ko tā dara.”
- 10.lpp.Raksts: “Lai siltums neizkūp gaisā”, kura autors nav norādīts. Pievienota Igora Trubko (LSDSP kandidāts), SIA Kurzemes namu apsaimniekotājs” valdes priekšsēdētāja fotogrāfija, raksta noslēgumā izceļot pēdējo teikumu: **“Rezultātā samazināsies maksa par siltumu.”**
- 14.lpp. Fotoreportāža: S.Dolgopolovs (JC) un SIA “Rīgas satiksme” prezentēja 18 jaunos “Ganz Solaris Trollino” trolejbusus. Fotoreportāža sastāv no sešām fotogrāfijām, kur katra no tām centrālā figūra ir S.Dolgopolovs.

Aprakstītais izdevums un tajā ievietotā informācija ir **mediju resursu izmantošanas piemērs**, kur par pašvaldības līdzekļiem izdotajā laikrakstā valdošo partiju pārstāvji ievieto komplimentārus rakstus vai pārspīlēti liela izmēra fotogrāfijas, kas ir gandrīz tik pat lielas, cik tām pievienotā informācija. Uzskatāms pašvaldības resursu izmantošanas piemērs ir fotoreportāža, kurā tika atspoguļots tikai S.Dolgopolovs dažādas pozīcijās, tādējādi vairojot viņa publicitāti par pašvaldības līdzekļiem. *Delnas* novērotājiem rodas aizdomas ne vien par administratīvo resursu izmantošanas gadījumiem, bet arī par izdevuma lietderību, jo laikrakstā ievietotā informācija ne vien neaizpilda visu formāta atļauto laukumu, tādēļ tika pievienotas ne vien liela izmēra fotogrāfijas, bet arī anekdotes, kas aizņem 1/3 lpp, kas ir tik pat liels laukums, ko aizņem informācija par jaunā Rīgas attīstības plāna sabiedriskās apspriešanas rezultātiem.

Citi mediju resursu izmantošanas piemēri ir domes Informācijas un sabiedrisko attiecību nodaļas darba izmantošana partijas politiskajiem mērķiem. Lai gan nodaļas nolikumā ir skaidri norādīts, ka tās funkcija ir nodrošināt Rīgas domes oficiālā viedokļa un informācijas izplatīšanu un izskaidrošanu, kā arī informēt iedzīvotājus par lēmumu pieņemšanas nepieciešamību utt. tās sagatavotā un izplatītā informācija domes mājas lapā daudzkārt nesaskan ar definētajām funkcijām. Kā daži piemēri minami ziņas par S.Dolgopolova piedalīšanos Olimpiskā kvalifikācijas turnīra hokeja spēlē vai S.Dolgopolova preses sekretāres, norādot savu amatu, sagatavotā preses relīze par "Jaunā centra" ārkārtas kongresu, iepazīstinot arī partijas veidošanās vēsturi. Cits piemērs ir LSDSP rīkotais eseju konkurss "Ja es būtu Rīgas domes deputāts...", kuru organizēja LSDSP domes valde sadarbībā ar Jaunatnes sociāldemokrātisko savienību. Konkursa norise divkārt tika atspoguļota domes mājas lapā, kā arī ievietota pašvaldības izdevumā "Rīgas vēstis".

III Secinājumi par pašreizējo situāciju

Līdz šim veiktie novērojumi liecina, ka priekšvēlēšanu kontekstā politiskajās cīņās tiek manipulēts ar pašvaldību institucionālajiem resursiem, proti, tiek izmantots pašvaldības darbinieku darbaspēks, ieņemamā amata radītās priekšrocības, proti, publiskā atpazīstamība, iespēja rīkoties ar pašvaldības līdzekļiem, kā arī izmantojot pašvaldības informācijas kanālus.

Viens no mehānismiem, kā šobrīd valdošās partijas izmanto vietējās pārvaldes resursus ir pašvaldības struktūru darba kārtības pakļaušana priekšvēlēšanu kalendāram. Slēpjoties aiz vēlmes noskaidrot un diskutēt ar pilsētas iedzīvotājiem par aktuālām problēmām, mērķtiecīgi tiek spodrināts politiķa tēls un atpazīstamība. Tas norāda, ka vienlaicīga atrašanās gan administratīvā, gan politiskā amatā var būt traucējoša, lai nodrošinātu vēlēšanu kampaņu caurspīdīgumu un godīgu attieksmi pret vēletājiem.

Minētais ir arī viens no galvenajiem iemesliem, kādēļ plaši tiek manipulēts ar mediju resursu izmantošanu. Politiku izvēle piedalīties trolejbusu atklāšanā vai hokejistu sveikšanā ir politiskās gribas jautājums, taču ja šādiem mērķiem tiek izmantoti arī pašvaldības budžeta resursi, tad tā kļūst ne vien par negodīgu attieksmi pret politiskajiem konkurentiem, bet arī bezatbildīgu rīcību ar nodokļu maksātāju naudu.

Bez starpziņojumā iekļautajiem administratīvo resursu veidiem ir saņemta informācija arī par spaidu resursa izmantošanu, iebiedējot vai piespiežot darbinieku atstāt amatu politisku motīvu dēļ. Taču viena no iesaistītajām personām norunāto interviju par politisko izrēķināšanos atteica,

norādot, ka pārdomājusi un nevēlas par to runāt. Taču tas liecina, ka, iespējams, tiek izmantoti arī koercīvie resursi, lai tādejādi vājinātu konkurenci vēlēšanās.

Līdz šim novērotās un uzskaitītās aptuvenās aplēses norāda, ka tiek manipulēts ar visai ievērojamu pašvaldības līdzekļu daļu, taču jāņem vērā, ka tie ir tikai aptuvenie dati, turklāt, tiem nav pievienotas tādas nekvantificējamās izmaksas kā domnieka atpazīstamības veicināšana vai sava amata priekšrocību izmantošana.

Situācija ārpus novērošanas esošajās pašvaldībās

Lai arī kopumā *Delna* saņēma sūdzības no vairākiem Latvijas pagastiem un pilsētām – Jēkabpils, Jūrmalas, Kandavas, Krāslavas, Kuldīgā, Ķekavas, Naujenes, Pļaviņām, Priekules, Saulkrastiem, Tukuma, Vangažiem, kurās netiek veikta novērošana, šeit tiks publicēti tikai trīs gadījumi, uz kuriem *Delna* reaģēja nosūtot vēstuli ar to interesējošiem jautājumiem un sniedzot savu skatījumu uz situācijas legalitāti un ētiskumu. Tos atspoguļot plašākai sabiedrībai tika nolemts tieši to tipiskuma dēļ – visos gadījumos ir izmantots institucionālais un masu mediju resurss, konkrēti pašvaldības informatīvais biļetens, lai vairotu pie varas esošo partiju publicitāti.

Jūrmala

Delna saņēma vairākkārtējas sūdzības par Jūrmalas pilsētas domes priekšsēdētāja Jura Hlevicka neproporcionāli biežo parādīšanos pašvaldības apmaksātā laikrakstā „Jūrmalas ziņas”. Delnas pētnieki veica “Jūrmalas ziņu” kontentanalīzi astoņiem laikraksta numuriem, iznākošiem latviešu valodā (21.12.04.; 28.12.04.; 11.01.05.; 18.01.05.; 25.01.05.; 01.02.05.; 08.02.05.; 15.02.05.): tika uzskaitīts personvārdu un to pieminēšanas biežums, kā arī reģistrētas ievietotās fotogrāfijas un saturiski analizējot notikumu atspoguļojumu.

legūtie dati liecina, ka Jūrmalas domes priekšsēdētājs ir visbiežāk minētā persona laikrakstā, kas ir skaidrojams ar ieņemamā amata publiskumu, taču neizpratni rada pieminēšanas biežums, jo īpaši salīdzinājumā ar citiem personvārdiem un to pieminēšanas biežumu domes priekšsēdētāja vārds norādītajos laikraksta numuros minēts aptuveni 66 reizes. Taču, ja ņem vērā arī citu Latvijas Pirmās partijas deputātu kandidātu pieminēšanas biežumu, tad 90 reizes ir pieminēts kāds no LPP pārstāvjiem (ieskaitot J.Hlevicka vārdu), kas laikraksta astoņos numuros ir ārkārtīgi uzkrītoši. Otrs biežāk pieminētais personvārds ir TB/LNNK partijas pārstāvis un Jūrmalas domes deputāts A.Tampe (15 reizes), kas salīdzinoši ar J. Hlevicka vārda minēšanas biežumu ir maz, kamēr citu domes politiķu vārdi ir minēti pavisam reti.

Tāpat tiek bieži publicētas J. Hlevicka fotogrāfijas un viņš bieži tiek citēts ziņās. Garākais mēra komentāra citāts sastāv no 68 vārdiem, kurā J. Hlevickis stāsta par Slokas stadiona tribiņu būvniecības projektu 2004. gada 21. decembra numurā. Minētais liek secināt, ka šis laikraksts, ko lasa vismaz 17 000 pilsētas iedzīvotāju (12 000 latviešu valodā iznākošie eksemplāri un 5000 krievu valodā iznākošie) ar pašvaldībās iedzīvotāju naudu, kas izskaidro iedzīvotāju pausto uztraukumu par līdzekļu izlietojumu. Līdz ar to tas ir arī klasificējams kā administratīvo resursu (institucionālā resursa) izmantošana, gan tērējot pašvaldības finanšu resursus laikraksta izdošanā, gan apzināti vairojot publicitāti kā domes priekšsēdētājam, tā viņa pārstāvētajai partijai uz nodokļu maksātāju naudas rēķina.

Saulkrasti

2005. gada 18. februārī *Delna* saņēma Guntara Ozoliņa vēstuli, kurā viņš partijas „Jaunais laiks” Saulkrastu atbalsta grupas padomes vārdā sūdzējās par Saulkrastu pilsētas domes priekšsēdētāja Armanda Krūmiņa rakstiem pašvaldības informatīvajā biļetenā „Saulkrastu domes ziņas”, īpaši februāra numurā pirmajā lapaspusē publicēto viedokli par partijas „Jaunais laiks” kandidāti Izi Pētersoni. Rakstu var klasificēt kā politisku viedokli, kurš priekšvēlēšanu kampaņas periodā var vērtēt arī kā politisko aģitāciju.

Zīmīgi, ka „Saulkrastu domes ziņu” februāra numurā publicētajā informatīvā biļetena nolikuma 2.9. punktā teikts, ka „Saulkrastu domes ziņām” ir jānodrošina „iespēju pilsētas domes deputātiem publicēt savu viedokli ne vairāk kā 0,5 lpp. katrā numurā”. To var vērtēt kā pierādījumu pieņēmumam, ka pašvaldības biļetens tiek izdots ar mērķi pie varas esošajiem politiķiem nodrošināt tribīni sava politiskā viedokļa paušanai un tādējādi politiskai aģitācijai pirms pašvaldību vēlēšanām par iedzīvotāju nodokļu naudu.

Kandava

2005. gada 18. februārī *Delna* saņēma Daiņa Rozenfelda vēstuli, kurā viņš Darba partijas, Sociāldemokrātiskās savienības un Kristīgi demokrātiskās savienības vārdā sūdzas par Kandavas novada domē pie varas esošās Latvijas zemnieku savienības un „Latvijas ceļa” veiktās priekšvēlēšanu kampaņas aktivitātēm, proti, par pašvaldības vēlmi „eksperimentēt” ar pašvaldības informatīvā biļetena „Kandavas novada vēstnesis” izdošanu tikai trīs mēnešus pirms vēlēšanām. Domes priekšsēdētājs tur publicējis divus rakstus – gan ievadrakstu „Vēstnesis – informatīvais tilts starp pašvaldību un iedzīvotājiem”, gan „Veiksmes un neveiksmes, plusi un mīnusi”. *Delna* šo gadījumu vērtēja kā institucionālā resursa izmantošanas gadījumu – pirmkārt, domes priekšsēdētājs izmanto pašvaldības informatīvo biļetenu savai publicitātei, un, otrkārt, informatīvā biļetena izdošana īsi pirms vēlēšanām ar mērķi veidot „informatīvo tiltu” starp pašvaldību un iedzīvotājiem ir mēģinājums sasteigt četrus gadus neizdarīto. Informatīvās politikas un domes atklātuma un caurskatāmības veicināšana pati par sevi ir uzteicama rīcība, bet tai ir jābūt plānotai un ilgtspējīgai. Ar to nevar „eksperimentēt” pirms vēlēšanām, tā ir jāveido, uzmanīgi izpētot iedzīvotāju informatīvās vajadzības, pretējā gadījumā tas nav nekas cits kā nelietderīgs pašvaldības resursu izlietojums.

Secinājumi par pašreizējo situāciju ārpus novērošanas esošajās pašvaldībās

Kopumā saņemtās sūdzības liecina, ka pie varas esošie pašvaldības politiķi neizprot administratīvo resursu izmantošanas ētisko problemātiku laikposmā pirms vēlēšanām. Gan aprakstītajos gadījumos Jūrmalā, Saulkrastos un Kandavā, gan tajos, par kuriem ziņoja vietējie iedzīvotāji var saskatīt vienotu tendenci – pašvaldības vadītāji nekritiski izvērtē sava statusa radītās atpazīstamības radītās sekas. Politiķi neizprot vai negrib izprast, ka vairojot savu pozitīvo publicitāti ar pašvaldības informatīvo biļetenu palīdzību un piedaloties publiskajos pasākumos, pildot savas it kā obligātās reprezentācijas funkcijas. Kā pozitīvu piemēru var minēt faktu, ka Madonas domes priekšsēdētāja Andreja Ceļapītera iniciatīvu, izdot nākamo Madonas pašvaldības informatīvā biļetena „Domes Vēstnesis” numuru tikai martā pēc vēlēšanām, lai dotu visiem kandidātiem – gan pie varas esošajiem, gan pie varas neesošajiem vienādu starta līniju vēlēšanās. Tāds lēmums kalpo par pierādījumu faktam, ka nav domes priekšsēdētāja amata pildītājam pašam par sevi saprotams pienākums pildīt reprezentācijas funkcijas. Izvēle piedalīties reprezentatīvā pasākumā vai izdot pašvaldības biļetenu, tādējādi izmantojot pašvaldības administratīvos resursus, ir vienīgi politiskās gribas jautājums.

Tomēr biežās sūdzības no pašvaldībām, kuras netika ietvertas novērošanas projektā, liecina arī par to, ka pastāv nepieciešamība šo problēmu aktualizēt visā Latvijā, ne tikai atsevišķās lielākajās pilsētās.

Administratīvo resursu izmantošana nacionālajā līmenī

Administratīvo resursu izmantošanu nacionālajā līmenī raksturo divi institucionālā un finansiālā resursa izmantošanas gadījumi – proti – pirmkārt, valdības ministru braucieni pa Latvijas reģionālajām pilsētām (institucionālais resurss) un otrkārt, tā saucamā „sagrālā tūrisma” veicināšanas akcija. Par abiem administratīvo resursu izmantošanas gadījumiem (pirmajā gadījumā gan vajadzētu runāt par tādu sēriju) *Delna* uzzināja veicot ikdienas masu mediju monitoringu.

Sagrālā tūrisma attīstībai pēc LPP ierosinājuma 2004. gada 24. novembrī Ministru kabinets piešķīra precīzi 500000 Ls. Šī lēmuma galvenā ideja bija veicināt dievnamu rekonstrukciju, lai veicinātu sakrālajam tūrismam atbilstošas vides attīstību. Tomēr kā 2004. gada 25. novembra Latvijas avīze citē Latvijas evaņģēliski luteriskās baznīcas (LELB) arhibīskapa vietnieku Pāvilu Brūveri: „Šajā gadījumā, man šķiet, noteicošās ir politikas intereses. Nauda tiek sadalīta pēc iespējas sīkāk, lai pateicīgo būtu pēc iespējas vairāk.” Šinī citātā P. Brūveris atsaucās uz pieredzi, kas LELB bija izveidojies pēc 2004. gada vasarā LPP iniciētā projekta „Sagrālā tūrisma objektu infrastruktūras attīstība”. Šo gadījumu var klasificēt kā finansiālo resursa izmantošanu vēlēšanu cīņā, jo LPP iniciēja sakrālā tūrisma attīstības projektu, kura mērķis ir gūt priekšrocības vēlēšanu cīņā tieši kristīgo auditorijā.

Tikpat nozīmīgs administratīvo resursu izmantošanas gadījums (jeb to sērija) ir valdības ministru braucieni uz reģioniem laika posmā no 2005. gada 1. janvāra līdz 31. martam (skatīt tabulu nr.6). Lai arī netika padziļināti skaidroti ministru vizīšu mērķi, tomēr tika vākti dati gan par ministra braucieniem, vizīšu ceļa mērķi, par to, vai konkrētajā pašvaldībā kandidē ministra pārstāvētās partijas saraksts un vai konkrētajā pašvaldībā domes priekšsēdētājs ir ministra pārstāvētās partijas biedrs. Pēdējie divi indikatori tika izvēlēti, lai noteiktu, vai ministru brauciena atklāts vai implicīts mērķis nav vai nu radīt pozitīvu publicitāti vietējiem partijas biedriem, vai arī atklāti aģitēt par vietējiem partijas biedriem. Lai arī uz ziņojuma tapšanas brīdi nav apkopota informācija par korelāciju starp partiju piederību, vizīšu biežumu un iespējamo atbalsta sniegšanu vietējiem partijas biedriem, tomēr jāatzīmē, ka Ministru prezidenta biroja darbiniece, kura tika telefoniski intervēta par Ministru prezidenta vizīšu biežumu un to motivāciju, atzina, ka „vēlēšanām ir sava nozīme” Ministru prezidenta vizīšu organizēšanas grafikā.

Tabula nr.6 – Ministru darba vizīšu plāns Latvijas reģionos laika posmā no 2005.gada 1.janvāra līdz 30.martam.

(* DP – pašvaldībā partijas pārstāvis ir domes priekšsēdētājs; ** kandidē- partijas saraksts ir pieteikts vēlēšanām minētajā pašvaldībā; *** partija nekandidē konkrētajā pašvaldībā)

TAUTAS PARTIJA									
Ministrs	Janvāris			Februāris			Marts		
	Datums	Reģions	Partijas pozīcijas	Datums	Reģions	Partijas pozīcijas	Datums	Reģions	Partijas pozīcijas
Ministru prezidents A.Kalvītis	14.01.05.	Talsi	DP*	04.02.05.	Rēzekne Daugavpils	Kandidē** kandidē	04.03.05.	Saldus Liepāja	kandidē kandidē
	21.01.05.	Dobele	DP	11.02.05.	Madona Gulbene	DP DP			
	28.01.05.	Koknese Aizkraukle	- DP	18.02.05.	Preiļi Līvāni	DP DP			
				25.02.05.	Cēsis Valmiera	DP DP			
Ārlietu ministrs A.Pabriks	19.01.05.	Valmiera Limbaži	DP DP	17.02.05.	Jelgava Bauska	kandidē kandidē	Tiek plānots	Liepāja Rēzekne Daugavpils	Kandidē Kandidē nekandidē
Kultūras ministre H.Demakova	10.01.05.	Aizkraukle	DP	24.02.05.	Tukums Talsi	DP DP	24.- 25.03.05.	Cēsis, Cēsu raj.	DP
	21.01.05.	Saldus	kandidē	25.02.05.	Ventspils	Nekandidē***			
	27.01.05.	Gulbene Balvi	DP kandidē						
Māris Kučinskis	14.01.05.	Alūksne	kandidē	03.02.05.	Cēsis	DP	03.03.05.	Jēkabpils	kandidē
				10.02.05.	Ventspils	nekandidē			

Oskars Spurdziņš	04.01.05.	Līvāni Preiļi	DP DP	04.02.05.	Līvāni Preiļi	DP DP	04.02.05.	Rēzekne Ludza	<i>kandidē</i> DP
	05.01.05.	Aizkraukle	DP	18.02.05.	Ogre Īkšķe	<i>kandidē</i> <i>kandidē</i>			
				25.02.05.	Jelgava Dobeles	<i>kandidē</i> DP			
Gundars Bērziņš	21.01.05.	Tukums	DP	04.02.05.	Saldus, Brocēni	<i>kandidē</i>	03.03.05.	Madona	DP
	27.01.05.	Iecava	DP	11.02.05.	Liepāja	<i>kandidē</i>			
				18.02.05.	Sigulda, Valmiera	DP			
				24.02.05.	Ludza	DP			
				25.02.05.	Daugavpils	<i>kandidē</i>			
JAUNAIS LAIKS									
Ministrs	Janvāris			Februāris			Marts		
	Datums	Reģions	Partijas pozīcijas	Datums	Reģions	Partijas pozīcijas	Datums	Reģions	Partijas pozīcijas
Artūrs Krišjānis Kariņš	06.01.05.	Ventspils	<i>kandidē</i>	09.02.05.	Salaspils	<i>kandidē</i>	16.03.05.	Aizkraukle	<i>kandidē</i>
	12.01.05.	Ķemeri		10.02.05.	Rēzekne Gulbene	<i>kandidē</i> <i>kandidē</i>	23.03.05.	Limbaži	<i>kandidē</i>
				11.02.05.	Valmiera	<i>kandidē</i>			
				18.02.05.	Ķekava Jelgava	<i>kandidē</i> <i>kandidē</i>			
				24.02.05.	Liepāja	<i>kandidē</i>			
			25.02.05.	Ludzas raj. Jēkabpils	<i>kandidē</i>				
Solvita Āboltiņa				11.02.05.	Jelgava Dobeles	<i>kandidē</i> <i>kandidē</i>	Tiek plānots		

				16.02.05.	Cēsīs Valmiera	<i>Kandidē kandidē</i>			
Ina Druviete	28.01.05.	Cēsīs	<i>kandidē</i>	04.02.05.	Cesvaine	<i>nekandidē</i>	Tiek plānots		
				11.02.05.	Liepāja	<i>kandidē</i>			
				18.02.05.	Rēzekne	<i>kandidē</i>			
				19.02.05.	Daugavpils	<i>nekandidē</i>			
Ainārs Latkovskis				04.02.05.	Cēsīs	<i>kandidē</i>	04.03.05.	Rēzekne Gulbene	<i>kandidē kandidē</i>
				11.02.05.	Sabile (+Talsu rajons)		24.03.05.	Valmiera	<i>kandidē</i>
				18.02.05.	Liepāja	<i>kandidē</i>			
				25.02.05.	Daugavpils	<i>nekandidē</i>			
Ministrs	Janvāris			Februāris			Marts		
	Datums	Reģions	Partijas pozīcijas	Datums	Reģions	Partijas pozīcijas	Datums	Reģions	Partijas pozīcijas
Jānis Reirs	25.01.02.	Cēsīs	<i>kandidē</i>	03.02.05.	Cēsīs	<i>kandidē</i>	Tiek plānots		
				10.02.05.	Dobele	<i>kandidē</i>			
				22.02.05.	Mārupe	<i>kandidē</i>			
				25.02.05.	Bauska	<i>kandidē</i>			
Einārs Repše	14.01.05.	Gulbene Alūksne	<i>kandidē kandidē</i>				Tiek plānots		
	21.01.05.	Liepāja	<i>kandidē</i>						
LATVIJAS PIRMĀ PARTIJA									
Ministrs	Janvāris			Februāris			Marts		
	Datums	Reģions	Partijas pozīcijas	Datums	Reģions	Partijas pozīcijas	Datums	Reģions	Partijas pozīcijas

Ēriks Jēkabsons	07.01.05.	Daugavpils	<i>kandidē</i>				04.03.05.	Liepāja	<i>kandidē</i>
	09.01.05.	Jūrmala	<i>DP</i>						
	10.01.05	Liepāja Kuldīga Ventspils	<i>nekandidē</i> <i>kandidē</i>						
Ainars Baštiks				11.02.05.	Cēsis	<i>kandidē</i>	Tiek plānots		
				16.02.05.	Valmiera	<i>kandidē</i>			
				24.02.05.	Jēkabpils	DP			
				25.02.05.	Cēsis	<i>kandidē</i>			
Ainārs Šlesers	10.01.05	Salacgrīva Kuiviži Ainaži Limbaži Cēsis	<i>nekandidē</i> <i>kandidē</i> <i>kandidē</i>	09.02.05.	Jelgava	<i>kandidē</i>	02.03.05.	Valmiera	<i>kandidē</i>
				18.02.05.	Liepāja	<i>kandidē</i>			
ZAĻO UN ZEMNIEKU SAVIENĪBA									
Ministrs	Janvāris			Februāris			Marts		
	Datums	Reģions	Partijas pozīcijas	Datums	Reģions	Partijas pozīcijas	Datums	Reģions	Partijas pozīcijas
Raimonds Vējonis	21.01.05.	Ventspils	<i>nekandidē</i>	04.02.05.	Rēzekne	<i>nekandidē</i>	03.03.05.	Daugavpils	<i>kandidē</i>
	28.01.05.	Gulbenes rajons		10.02.05.	Lielupes osta				
					11.02.05.	Kauguru pagasts Valmiera	<i>Kandidē</i> <i>kandidē</i>		

Dagnija Staķe	06.01.05.	Tukums	<i>kandidē</i>	18.02.05.	Bauska	<i>kandidē</i>	
	08.01.05	Tumes pagasts	<i>nekandidē</i>	25.02.05.	Skrīveri	<i>nekandidē</i>	
	09.01.05.	Kīši		25.02.05.	Daugavpils	<i>kandidē</i>	
	10.01.05.	Jelgavas raj					
	11.01.05.	Grobiņa pagasts	<i>nekandidē</i>				

Projekta aktivitātes

Lai sabiedrībai skaidrotu administratīvo resursu izmantošanas priekšvēlēšanu laikā radītās sekas un to, kā sabiedrība var sekot līdzi savās pašvaldībās notiekošajām priekšvēlēšanu aktivitātēm, *Delna* līdz šim ir organizējusi izglītojošas apaļā galda diskusijas, kā arī atsevišķas tikšanās ar NVO pārstāvjiem, politiskajām partijām un masu informācijas līdzekļiem Liepājā, Ventpilī, Valmierā, Daugavpilī un Rīgā.

Kopumā līdz šim vairākkārtējās diskusijās Latvijas lielākajās pašvaldībās ir iesaistījušies 55 NVO pārstāvji, 14 pašvaldību darbinieki, 43 politisko partiju pārstāvji, mediji. *Delna* veikusi divas izbraucienus apļus uz projektā iekļautajiem reģioniem, viesojoties katrā no pilsētām un izpēti laikā papildus apciemojot Daugavpili un Valmieru.

Veiktas intervijas gan informācijas iegūšanai par politisko situāciju konkrētā pašvaldībā, gan atsevišķu gadījumu izpētei. Kopumā līdz šim *Delnas* pētnieki veikuši 51 interviju.

Delna līdz šim pievērsusi uzmanību iedzīvotāju ziņotajiem gadījumiem arī ārpus projektā izvēlētajām piecām pašvaldībām. Līdz šim saņemtas ziņas par vairāk kā 15 citām Latvijas pašvaldībām (Jēkabpils, Jūrmala, Kandava, Kuldīga, Ķekava, Naujene, Pļaviņas, Priekule, Saulkrasti, Tukums, Vangaži u.c.). Uz atsevišķiem gadījumiem *Delna* reaģēja nosūtot sagatavotas vēstules ar aicinājumu pievērst uzmanību pašvaldības iedzīvotāju minētajiem pārkāpumiem.

Delna turpina saņemt iedzīvotāju, pašvaldības darbinieku, arī masu mediju pārstāvju telefonzvanus, lai konsultētos, kā rīkoties noteiktās situācijās.